

Ikt. sz.: FFB-42/26-5/2023.

FFB-13/2023. sz. ülés
(FFB-26/2022-2026. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Fenntartható Fejlődés Bizottságának**
2023. október 17-én, kedden, 14 órakor 01 perckor
az Országház Tisza Kálmán termében (főemelet 37.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Tájékoztató a balatoni nádasok romló állapotáról, a további nádpusztulás megelőzésének lehetőségeiről</i>	5
<i>Réthy Pál tájékoztatója</i>	6
<i>Dr. Magyar Gábor hozzászólása</i>	8
<i>Kontrát Károly hozzászólása</i>	10
<i>Tóth Viktor tájékoztatója</i>	11
<i>Dr. Pomogyi Piroska tájékoztatója</i>	14
<i>Hozzászólások</i>	21
<i>Válaszok</i>	28
<i>A Balaton partján tapasztalható nádpusztulás okainak feltárásáról és megszüntetéséről szóló H/5233. számú határozati javaslat</i>	
<i>(Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről)</i>	31
<i>Dr. Keresztes László Lóránt előterjesztése</i>	31
<i>Hozzászólás, reflexió</i>	31
<i>Határozathozatal</i>	32
<i>A Települési Zöldinfrastruktúra Kerettörvény megalkotásáról szóló H/5263. számú határozati javaslat</i>	
<i>(Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről)</i>	32
<i>Szabó Rebeka bevezetője</i>	32
<i>Határozathozatal</i>	34
<i>Egyebek</i>	34
<i>Az ülés berekesztése</i>	34

Napirendi javaslat

1. Tájékoztató a balatoni nádasok romló állapotáról, a további nádpusztulás megelőzésének lehetőségeiről
Tájékoztatót ad:
Réthy Pál, a Belügyminisztérium helyettes államtitkára
Dr. Magyar Gábor, az Agrárminisztérium főosztályvezetője
Tóth Viktor, a Balatoni Limnológiai Kutatóintézet tudományos főmunkatársa
Dr. Pomogyi Piroska hidrobiológus
2. A Balaton partján tapasztalható nád pusztulás okainak feltárásáról és megszüntetéséről szóló határozati javaslat (H/5233. szám)
(Dr. Keresztes László Lóránt (LMP) képviselő)
(Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről)
3. A Települési Zöldinfrastruktúra Kerettörvény megalkotásáról szóló határozati javaslat (H/5263. szám)
(Szabó Rebeka (Párbeszéd) képviselő)
(Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről)
4. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Dr. Keresztes László Lóránt (LMP), a bizottság elnöke
Bencsik János (Fidesz), a bizottság alelnöke

Szabó Rebeka (Párbeszéd), a bizottság alelnöke
Becsó Zsolt (Fidesz)
Varga Gábor (Fidesz)
Harrach Péter (KDNP)

Helyettesítési megbízást adott

Dr. Turi-Kovács Béla (Fidesz) Bencsik Jánosnak (Fidesz)
Dr. Ferencz Orsolya (Fidesz) Harrach Péternek (KDNP)

A bizottság titkársága részéről

Hatvani Szabolcs bizottsági munkatárs

Meghívottak

Hozzászólók

Réthy Pál helyettes államtitkár (Belügyminisztérium)
Dr. Magyar Gábor főosztályvezető (Agrárminisztérium)
Tóth Viktor tudományos főmunkatárs (Balatoni Limnológiai
Kutatóintézet)
Dr. Pomogyi Piroska hidrobiológus
Kontrát Károly (Fidesz) országgyűlési képviselő

Megjelent

Kling Zoltán főosztályvezető (Belügyminisztérium)

(Az ülés kezdetének időpontja: 14 óra 01 perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

DR. KERESZTES LÁSZLÓ LÓRÁNT (LMP), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok! A Fenntartható Fejlődés Bizottsága mai, tehát 2023. október 17-ei ülését ezennel megnyitom. Tisztelettel köszöntöm a bizottság tagjait, köszöntöm a meghívott vendégeinket, előadóinkat és minden érdeklődőt.

Megállapítom, hogy a mai bizottsági ülésen a bizottságunk határozatképes. Tájékoztatok mindenkit, hogy a mai ülésen dr. Turi-Kovács Bélát Bencsik János képviselő úr fogja helyettesíteni, dr. Ferencz Orsolya képviselő asszonyt pedig Harrach Péter képviselő úr fogja helyettesíteni.

Mai ülésünk előzetes napirendi sorát megküldtük. Kérem, hogy aki támogatja a bizottság tagjai közül a mai ülésünk napirendjét, az most szavazzon. *(Szavazás.)* Köszönöm szépen. A bizottságunk egyhangúlag elfogadta a mai napirendi sort.

Tájékoztató a balatoni nádasok romló állapotáról, a további nádpusztulás megelőzésének lehetőségeiről

Következik az első napirendi pont, melynek címe tájékoztatás a balatoni nádasok romló állapotáról, továbbá a nádpusztulás megelőzésének lehetőségeiről. Tisztelettel köszöntöm a napirendi pont előadóit. Réthy Pál helyettes államtitkár urat köszöntöm először a Belügyminisztérium részéről, továbbá Kling Zoltán főosztályvezető urat szintén a Belügyminisztérium részéről. Köszöntöm dr. Magyar Gábor főosztályvezető urat az Agrárminisztérium részéről. Köszöntöm Tóth Viktor urat, aki a Balatoni Limnológiai Kutatóintézet tudományos főmunkatársa, és köszöntöm dr. Pomogyi Piroskát, hidrobiológus asszonyt. Köszöntöm továbbá köreinkben Kontrát Károly képviselő urat, aki a mai első napirendi pont tekintetében érintett terület megválasztott országgyűlési képviselője. A képviselő úrnak jeleztem, hogy lesz lehetősége hozzászólni, jelezte is, hogy hozzá kíván szólni, azt majd természetesen a bizottság szavazással fogja lehetővé tenni. Köszöntöm továbbá vendégeinket, a meghívott, illetve megjelent szakmai szervezetek képviselőit, civil szervezetek képviselőit.

Úgy gondolom, és a jelenlévők nagy számából, az érdeklődésből is talán ez érezhető ki, hogy a mai bizottsági ülésünk témája egy rendkívül fontos, ugyanakkor sok szempontból nyugtalanító kérdés. Konkrétan idén tavasszal, kora nyáron a paloznaki horgászegyesület hívta fel a figyelmet, hogy a Paloznaki-, illetve a Szerdahelyi-öbölben nagyon látványosan, körülbelül másfél kilométeres szakaszon megfigyelhető a nádas pusztulása, tehát 20 és 100 méter körüli szélességben.

Úgyhogy több szakember is megvizsgálta ezt a területet, és úgy nyilatkoztak, hogy ennek a jelenségnek sokrétűek lehetnek az okai, de az egyértelműnek tűnt, hogy az okok mögött alapvetően nyilván az emberi beavatkozás az, ami mindenképpen említendő legfontosabb közös okként. De az egyértelmű, hogy a folyamatot fel lehessen mérni, pontosan az okait meghatározni, illetve a fellépést meg lehessen tervezni, hogy milyen módon lehet megállítani ezt a folyamatot, indokolta, hogy erről egy ilyen, mondhatjuk, hogy tematikus napirendi pont keretében tudjunk részleteiben beszélni meghívott hatóságok, szakértők részvételével. Ezért is köszönöm szépen mindenkinek, hogy elfogadták a meghívást.

Mielőtt megadnám a szót államtitkár úrnak, ugyanakkor még egy technikai dologban döntenünk kell. Pomogyi Piroška és Tóth Viktor is előzetesen jelezte, hogy szeretné vetítéssel is érthetőbbé tenni az előadását. *(Szabó Rebeka megérkezik az ülésre.)* Úgyhogy az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 38/A. § (3)

bekezdésében foglaltaknak megfelelően a bizottságnak hozzá kell járulnia ehhez a szemléltetéshez. Ezért kérem a bizottsági tagokat, aki támogatja a szemléltető eszközök használatát, az szavazatával jelezze. *(Szavazás.)* Köszönöm szépen. Megállapítom, hogy a bizottság ehhez hozzájárult. Egyúttal a házszabály 134. § (2) bekezdés a) pontja alapján elrendelem, hogy a vetítés anyagát csatolják mellékletként az ülés jegyzőkönyvéhez.

Megkérem előadóinkat, hogy körülbelül 15-20 perces időkeretben ismertessék majd a hozzászólásukat, előadásukat. Először Réthy Pál úrnak adom meg a szót. Parancsoljon, öné a szó.

Réthy Pál tájékoztatója

RÉTHY PÁL helyettes államtitkár (Belügyminisztérium): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselő Hölgyek és Urak! Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Azzal kezdeném, hogy a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság a Balaton-meder kezelőjeként folyamatosan mederőri és partőri jelenlétet biztosít a Balaton partján, amelynek keretében a partról és a víz felől egyaránt lehetőség nyílik a part menti és a vízen lévő folyamatok ellenőrzésére. A nádasok védelmét az igazgatóság hosszú évek óta magas prioritással kezeli, a part menti övezetben végzendő tevékenységekhez a mederkezelői hozzájárulás kiadásakor a jogszabályi előírásokat szem előtt tartják, és ezeket betartatják.

Az esetleges illegális vagy engedélytől eltérő beavatkozások észlelésekor pedig az igazgatóság megteszi a szükséges intézkedéseket, és azon part menti területeken, ahol a helyi önkormányzatok támogatást biztosítottak - nyilvánvalóan önök is értesültek a médiából, hiszen elég komoly hírértéke volt -, az ott illegálisan elhelyezett vagy a ki nem adott engedélynek megfelelően elhelyezett parti bejárók, szabadon álló stégek eltávolítása megkezdődött a részükről. Ebben az évben Vonyarcvashegy, Balatonmária-fürdő, Keszthely, Szántód, Balatonkenese, Akarattya, Szabadisóstó, Balatonföldvár, Gyenesdiás, Siófok térségében történtek meg ilyen víziállások, illetve stégek elbontása. Folyamatosan közreműködik a vízügyi igazgatóság a nádtáblákat felszabdáló víz alatti akadályok eltávolításában. Ezek nagyon komoly veszélyt jelentenek a használat során, a fürdőzőkre főképpen. Így ennek keretében a stégroncsokat, az elsüllyedt csónakokat, egyéb, a gépi nagytáblás nádaratásnál, ha ilyenre lenne lehetőség, hiszen ez időjárás függvénye, de erről még fogok majd a későbbiekben szólni, ezeknek a gépi nádaratást akadályozó állapotoknak a megszüntetését célozták meg ezek az intézkedések.

A balatoni parti sáv természeti területeinek növényzeti felmérése és minősítése egy jogszabályon alapul, a 22/1998-as kormányrendeleten, amely a Balaton és a parti zóna nádasainak védelméről, valamint az ezeken folytatott nádgazdálkodás szabályairól szól. Itt történik egy nádminősítés, gyakorlatilag a nádas helyét, a településhatárt, a helyrajzi számot, a térképi ábrázolást, a területnagyságot ábrázolják ezek, illetve a nádas típusát, élőhelyjelleg-leírást, a kísérőfajok, a fajtagazdagság bemutatását, a nádasállomány minőségét meghatározó adatokat, a minőségi változások értékelését és a javasolt nádgazdálkodási módokat jeleníti meg ez a nádminősítés. Gyakorlatilag ennek érdekében a meglévő nádasok fenntartásáról, rekonstrukciójáról és lehetőség szerint új nádasterületek kialakításáról kell gondoskodnia a vízügyi igazgatási szervnek.

Ez a nádminősítés gyakorlatilag elkészült. A balatoni sáv 2020. évi légifotója alapján '22-ben készült egy ilyen növényzetfelmérés. A nádat érintően a vízügyi igazgatóságok gyakorlata szerint a Balaton vonatkozásában alapvetően kétfajta nádvágásról beszélhetünk, ami gyakorlatilag a nádasok megújítását szolgálja. Az egyik a vízminőség-védelmi nádvágás, amelynek célja az ötvenként végzett nádminősítés

alapján a harmad-, negyed- és ötödosztályú nádasok aratása, reális költségráfordításokkal ezt végre lehet hajtani, amennyiben az időjárási körülmények ezt biztosítják. A másik a haszonnád-, tehát a mezőgazdasági termékértékesítési vágás, ami a gazdasági szempontból értelmezhető és értékes ipari célra közvetlenül hasznosítható nádas aratását jelenti. A fentiekén kívül az önkormányzatok, magánszemélyek, egyesületek részéről érkeznek nádvágási engedély-kérelmek, és ilyen jellegű munkákra vonatkozóan nyújtanak be engedélyt a vízügyi igazgatási szervekhez.

A 2022-23-as szezonban összesen 61,6 hektár nagyságrendű nádas került learatásra. A nádaratás, a parti területeket leszámítva, nagyon sok bizonytalansággal terhelt. Egyrészt a finanszírozás, másrészt az időjárási viszonyok az elmúlt időszakban nem tették lehetővé ezt, hiszen nem képződött olyan jeges állapot a Balatonon, ami ezeknek a gépeknek a súlyát el tudná bírni, másrészt pedig nem felkészült az ágazat gyakorlatilag a vízről való aratásra, tehát nincsenek ilyen célgépeink és eszközeink. Az elmúlt évek pedig azt is mutatják, hogy a nádgazdálkodással és a nádkereskedelemmel foglalkozó vállalkozások érdeklődése még a jó minőségű nádasok esetében sem rendelkezik kellő motivációval, tehát visszaszorulóban van ez az ágazat.

Ha a nádasok területi kiterjedéséről kellene néhány gondolatot megosztanom önökkel, azt tudnám elmondani, hogy a természeti tényezők vonatkozásában az ezredfordulótól napjainkig alapvetően a Balatonnak a vízállása határozta meg '98-2003 között a nádasokat. Rendkívül alacsony volt ebben az időszakban a vízszint, ami kedvezett a nádasok tóközép irányába való terjedésének. Ez gyakorlatilag az állandóan vízben álló nádasokat jelenti. Ezt követően 2010-től főleg nagy vizes időszakok következtek, illetve ennek hatására a nádasok előretörése a vízközép irányába inkább megállt, vagy stagnált, vagy éppenséggel visszahúzódott, viszont az megfigyelhető, hogy a part felé viszont növekedett ennek mennyisége, hogy milyen mértékben, arról majd még fogok szólni.

A 2018. évi LXXXIII. törvény által kiemelten védett első-, másod- és harmadosztályú nádasok összterülete a Balaton jogi partvonalán belül mintegy 1000 hektár, a teljes területnek mintegy 2 százalékát jelenti, és azt is jelenti, hogy ha ezt a sokévi átlagokkal összevetjük, akkor megállapítható, hogy a jogi partvonalon belül átlagosan 1217 hektár a nádasok területe. Ez elég szűk határok között változik, gyakorlatilag stagnáló, és a 2020. évi területi adatok gyakorlatilag az öt évvel ezelőtti, 2015-ös adatokkal megegyeznek. Nyilvánvalóan itt azért lehetnek változások az összterület szempontjából, a szerkezetváltozások eredőjeként a degradálódások, javulási tényezők adják gyakorlatilag ezt az eredőt, ezt az 1217 hektárt. Azonban ki kell emelni, hogy a 2015. évi felméréshez képest a szándékos nádirtások területe viszont növekedett, három és félszeresére, 3,6 hektárról 12,6 hektár fölé. Ezekbe a nádirtásokba pedig nem tartoznak bele ezek az előbbiekben említett illegális bejáróstegek, csónakkijáratok, csónaklekötő helyek, amiket ezek érdekében vágtak ki a nádasokból.

Azt is meg kell jegyezni, hogy a legjobb minőséget képező első osztályú nádasok drasztikus területcsökkenése már 2015 előtt bekövetkezett, míg 2015 után pedig főként a harmadosztályú nádasok területe nőtt meg számottevően. A jogi partvonalon kívüli nádasokról beszélek. Ennek az összterülete növekvő tendenciájú, 481 hektárról felemelkedett nagyjából ilyen 570 hektárra 2020-ra. Ennek a területnövekedésnek a legfőbb okozója, gyakorlatilag itt az elsődleges oka a 120 centiméterre emelt felső szabályozási szint, illetve ezzel együtt a 2015-2019 között szokatlanul tartósan magas vízállások kialakulása volt.

Azt gondolom, hogy nem szeretnék sokat beszélni, hiszen a tudós kollégák itt vannak mellettem, és nagyon fontos, hogy az ő véleményüket is meghallgassuk. Azt hiszem, hogy a vízügyi igazgatóságok mint mederkezelők, nagyon komoly és fontos

feladatot látnak el. A Balaton 600 kilométer, nem lehet tőlük elvárni gyakorlatilag, hogy a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság állandóan a helyszínen legyen, de ott, ahol bejelentést kapnak, vagy ahol maguk tapasztalják ezeket a folyamatokat, a szükséges intézkedéseket megteszik. Azt gondolom, hogy közös munkánk eredményeképpen - mind a tudóstársadalom, mind pedig a Balaton mederkezelői is, gyakorlatilag azok a szervezetek, amik civil szervezeteket is jelentenek - azt tudom mondani önöknek, hogy a vízgyűjtő-gazdálkodási tervvel a Balaton-víztest mint olyan, jó minőségű. Azt gondolom, hogy továbbra is dolgoznunk kell azon, hogy ez így is maradjon. Köszönöm szépen a figyelmüket.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük államtitkár úrnak a tájékoztatást. Most megadom a szót dr. Magyar Gábor úrnak, az Agrárminisztérium főosztályvezetőjének. Parancsoljon, öné a szó.

Dr. Magyar Gábor tájékoztatója

DR. MAGYAR GÁBOR főosztályvezető (Agrárminisztérium): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselő Hölgyek és Urak! Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Az Agrárminisztérium Természetmegőrzési Főosztálya nevében szeretnék néhány szót szólni. Konzultáltam a halgazdálkodással, horgászattal foglalkozó főosztály vezetőjével is, így részben az ő véleményét is szeretném röviden a bizottság figyelmébe ajánlani.

Elsősorban a Balaton természetvédelmi státuszáról szeretnék egy pár szót szólni. A Balaton a Balaton-felvidéki Nemzeti Park mellett található, a közvetlen közelében. Vannak olyan védett területek, amik egész a partig lenyúlnak, de maga a víztest hazai jogszabály által országosan nem védett természeti terület. Ugyanakkor két nemzetközi vonatkozása is van. Egyfelől nemzetközi jelentőségű vizes terület, más néven Ramsari terület a Balaton teljes területe, illetve az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta a Balaton egésze HUBF30002-es számon kiemelt jelentőségű természetmegőrzési és egyben különleges madárvédelmi terület. E terület kijelölése szempontjából maga a Balaton 6 halfaj, 1 kételtű faj, 1 hullófaj, 38 madárfaj és 1 emlősfaj kapcsán került kijelölésre. A vonuló madarak szempontjából is jelentős, mind az Európai Unió szempontjából, tehát mint Natura 2000-es terület, de elsősorban mint Ramsari terület az itt átvonuló és telelő vízi vadállomány szempontjából.

A nem védett fajokat tekintve nagyon fontos ívóhely a halak számára a nádas, adott esetben a leszakadt babák. Főként a nem védett fajok említhetők meg ebből a szempontból. Összesen 51 halfaj előfordulását rögzítették kutatók a Balatonban. Egy 2001 körüli tanulmány 3128 állatfaj ismert előfordulási helyeként jelöli meg a Balatont. A becsült fajszám, állatfajok tekintetében, körülbelül 3500 lehet, tehát van, amiket még nem is ismerünk, hogy itt előfordulnak.

Nagyon fontos még általános megítélés szempontjából, hogy egyrészt mint Natura 2000-es terület, bármilyen terv vagy projekt esetében természeti hatásbecslést, vagy angol terminus technicus szerint „appropriate assessment”-et kell végezni az adott Natura 2000 területre, ha a kijelölés alapjául szolgáló fajok vagy élőhelytípusok esetében azok veszélyeztetése sejtethető, feltételezhető. 2013-14-ben egy Natura 2000-es fenntartási terv készült a Balatonra. Ez európai uniós előírás volt. Így ebben nagyon sok minden benne található a természetvédelmi szempontú kezelés kapcsán. A hatóságok a munkájuk során ezt a dokumentumot rendszeresen figyelembe veszik.

Maga a Balaton rendszeres monitorozásnak nem tárgya természetvédelmi szempontból. Maga a nádas kapcsán egy vizsgálati pont esik a balatoni nádasra. Ugyanakkor részben a nemzeti biodiverzitás mint monitorozórendszer kapcsán egyéb fajok esetén a Balaton környéke vagy a Balaton megfigyelés tárgyát képezi. Ennél fontosabb egyrészt a vízimadár-szinkron vagy egyidejű vízimadár-számlálás, ahol

őszőlő tavaszig a területen jelen lévő vízmadarak állományát nyomon követik. Illetve az Európai Unió számára hatévenként jelenteni kell a közösségi jelentőségű élőhelytípusok, illetve fajok helyzetéről, állományáról. Ehhez a jelentéshez hatévente állapotfelmérés készül, főként a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság mint természetvédelmi ügyekért itt felelős területi szerv részéről. De számos egyéb kutató munkáját is ehhez a vizsgálathoz igénybe vesszük.

Maga a nád minősítése a nemzeti park igazgatóságához véleményezésre szokott elkerülni. Az osztályozással semmiféle probléma, ellenvélemény nem szokott lenni. Összesen annyit említenék meg, hogy az állami természetvédelem a négyes és ötös besorolású nádat is értékesnek tartja természetvédelmi szempontból. Tehát a mi számunkra sokkal értékesebb, mint például a nádaratás szempontjából, sőt számunkra nagyon fontos az is, hogy ha frissen kipusztult nádas van, de még a rizómák életképesek, ezeknek a régióknak a megfelelő védelme, kezelése is egy fontos szempont, hogy a nád ott adott esetben vissza tudjon jönni.

A nemzeti parki igazgatósági kollégák megítélése szerint hosszú távon, tehát nem rövidebb távon, de hosszabb távon a nád kiterjedése és a minősége is sajnos tendenciaszerűen romlik, annak dacára, hogy azt ki kell emelni - és itt a kutató hölgyek és urak valószínű, hogy ebben meg fognak erősíteni -, hogy alapvetően a nád egy szárazföldi egyszikű, amely tolerálja bizonyos mértékig a víz jelenlétét. De ebből kifolyólag nagyon fontos az a fajta hátszág, ha úgy tetszik, a nádnak, hogy megfelelő vízdinamika mellett a szárazföldre kiszorulva utána újra vissza tudjon terjedni a vízbe. Ez sajnos nagyon sok helyen a Balatonon nem most, évtizedekkel ezelőtt azáltal is megszűnt, hogy egyrészt ezeket az átmeneti zónákat feltöltötték, beépítették, és olyan védőgátakat, beton vagy kő partfalakat építettek, ami által ez a fajta dinamika nagyon sok helyen nincs meg. Öblözeti nádasoknál ez kevésbé probléma; a keskenyebb partvidéki, partot szegélyező nádasoknál ez egy komolyabb gondot jelent.

Miért lényeges ez? Ahhoz, hogy ivaros szaporodással tudjon a nád terjedni, kell a szárazföldi jelenlét, vagy az, hogy a szárazföldről tudjon terjedni, vízben csak rizómán, ivartalan úton tud szaporodni a nád, így ez különböző korlátokat jelent, azonfelül genetikailag is hosszú távon ez nem előnyös a nádas számára.

Ezért nagyon fontos a nád fennmaradása szempontjából, hogy időszakonként sekélyebb vizes, ha úgy tetszik, aszályos időszakok is legyenek. Tehát akkor, amikor ilyen idők voltak, iszapzátonyok voltak, ezen a nád meg tudott magról telepedni, és utána, ha nem történt egy hirtelen nagy vízszintemelkedés, ezekről a zónákról a nád újra tudott terjedni.

A nád fennmaradása szempontjából természetvédelmi szakemberek véleménye szerint az alábbi tényezők feltételezhetők mint károsító tényezők. Egyrészt, ahogy államtitkár úr említette, a magas, folyamatosan 120 centiméteres vízszint nem igazán kedvez a balatoni nád hosszú távú fennmaradásának. A helytelen módon végzett nádaratás, amennyiben a víz szintje alatt történik a nádvágás, és ez sajnos a nem jégről történő nádvágás esetén fokozottan veszélyes lehet, ha nincs erre rendes módszer kidolgozva. Megoszlanak a vélemények annak terén, hogy az amúgy nem legalizált pallós bejárók a horgászhelyekre mennyiben okoznak kárt a nádasnak hosszú távon - rövid távon biztos, hogy a kiterjedését csökkentik. Arra, hogy ezek felhagyásával a nád mennyire tud újratelepülni, vannak pozitív megfigyelések, de hosszú távú vizsgálatokról nekem nincs tudomásom.

Vélelmezhető sajnos, hogy helyenként a nádat szándékosan pusztítják, különböző egyéni érdekekből. Nem kikutatott, de valószínű, hogy a stressznek kitett nádasoknak semmiképpen nem használnak olyan toxikus anyagok, amik a vízbe kerülnek. Ez még nem vizsgált, ezek csak feltételezések, de a fürdőzők bőréről leoldódó naptejek, napolajak, a vitorlášhajók hajótestére felvitt algagátló szerek, esetleg a

kékalgák toxinjai is károsító hatásúak lehetnek az amúgy is nehezített körülmények között megmaradó nádasoknak.

Ezeknek a feltételezett okoknak az erőssége, összehatása még nem kellőképp kikutatott, tehát erre többéves célzott vizsgálatok szükségesek a véleményünk szerint. Ahogy említettem, a parti zóna kikövezése semmiképpen nem segíti elő a nádasok fennmaradását, csakúgy mint a magas üzemi szint. Itt sajnos azzal a problémával szembesülünk megint, hogy a Balaton a maga kiterjedésével egy véges terület, és nagyon sok érdeket kell képviselnie, és minden érdekcsoport a maga javára szeretné növelni a véges kiterjedésű terület hasznosítását. Tehát a turisztika, nádaratás, természetvédelem, hajózás, horgászat, és még lehetne sorolni különböző érdekképviselői csoportokat.

A további probléma, hogy minden egyes tó eléggé sajátos, ráadásul a Balaton olyannyira, hogy az egyik, sőt Közép-Európa legnagyobb természetes tava, ezáltal nagyon nehéz más tavakról extrapolálni az ottani eredményeket, megfigyeléseket. Ugyanakkor nagyon fontos azt leszögezni, hogy egyfelől többéves vizsgálatok, monitorozás szükséges, másfelől az elővigyázatosság elvét kell alkalmazni, nem lehet egy kísérleti nádvágási terület a Balaton, mivel adott esetben olyan irreverzibilis változásokat idézhet elő, amik végérvényesen valamilyen irányba terelik a Balaton nádasainak az állapotát. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen dr. Magyar Gábor főosztályvezető úrnak a hozzászólását. Előzetesen Kontrát Károly képviselő úr jelezte, hogy szeretne hozzászólni. Én most adnám meg neki a szót, de a bizottságnak először hozzá kell járulni szavazással. Úgyhogy kérem a bizottság tagjait, jelezzék, aki hozzájárul a képviselő úr hozzászólásához. *(Szavazás.)* Öné a szó, képviselő úr, parancsoljon.

Kontrát Károly hozzászólása

KONTRÁT KÁROLY (Fidesz): Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Tisztelt Szakértők! Államtitkár Úr! Főosztályvezető Úr! Kedves Vendégek! Hölgyeim és Uraim! Köszönöm a lehetőséget, hogy itt lehetek, és erről a nagyon fontos kérdéstről tudunk beszélgetni.

Engem Czeglédy Ákos, Paloznak polgármestere keresett meg szeptember elején ezzel a problémával, majd ehhez csatlakozott Hebling Zsolt, Alsóörs polgármestere. Én akkor ezt követően Erős Tibor urat, a limnológia igazgatóját kerestem meg, hogy tájékoztatást kérjek, hogy mi a jelenlegi tényhelyzet, mi okozta, mit lehet tenni a jövőt illetően. Még Láng István főigazgató úrral is volt módomban beszélni, kaptam is anyagot tőle, illetőleg Bóka Istvánnal, Füred polgármesterével, a Balaton Fejlesztési Tanács elnökével is szót váltottam erről a kérdéstről, aki nagy tapasztalatokkal rendelkezik Balaton-ügyekben. Így készülve jöttem a mai bizottsági ülésre, és már most elnézést kérek, hogy nem tudom végig megvárni, mert egy délutáni jótékonysági programra kell mennem, de mindenképpen figyelemmel kísérem a jövőt illetően is ezt a helyzetet.

Elhangzott az eddigi két előadásban sok nagyon fontos tény. Én azt gondolom, hogy először is azt kellene - én mint laikus, az érintett terület országgyűlési képviselője - egzaktnak meghatározni, hogy mitől nő és mitől pusztul vagy romlik a nádas. Én ebben a tihanyi limnológiai intézetnek látnék feladatot, és fontosnak tartanám, hogy ehhez a szükséges forrásokat is megkapja a limnológia, hogy ezekre a kérdésekre választ adjon, hiszen a szakmai kompetencia rendelkezésre áll, és én azt vettem ki az igazgató úr szavaiból, hogy készek is arra, hogy ebben szerepet vállaljanak, akár a mostaninál is több szerepet vállaljanak.

Elhangzott a nádaratás kérdése is. Én azt gondolom, hogy ez nagyon fontos kérdés. A Balaton Fejlesztési Tanács kezdeményezett egy olyan programot, hogy a

vízzel történő nádatartás kérdését meg kellene vizsgálni, illetőleg az ehhez szükséges berendezéseket biztosítani kellene, akár a vízügyi főigazgatóságnak vagy a Középdunántúli Vízügyi Igazgatóságnak, hogy ezek rendelkezésre álljanak, mert ha én jól értettem az államtitkár úr szavaiból, most sem eszköz, sem ember nincs, aki ezt a tevékenységet végezze. Azt gondolom, hogy egyik sem gyógyíthatatlan, mind a kettőhöz meg lehetne találni a megoldást. Azt látom, hogy ez egy fontos dolog. Nem tudjuk, hogy az idén befagy-e a Balaton, de mindenképpen foglalkozni kell azzal, hogy a nádatartást hogyan tudjuk megvalósítani, milyen mértékben, hol, hogy kell ezt végrehajtani.

Elhangzott államtitkár úr tájékoztatójából, hogy az illegális stéges bejárók, nyiladékok ügyében már jelentős lépések történtek. Az én választókerületemben, Balatonakarattyan és Kenesén történt ilyen a tájékoztató szerint. Én arra hívnám fel a figyelmet, és ez légifotókon látszik, hogy gyakorlatilag felszabdadják a nádat ezek a bejáratok, nyiladékok, stégek. Ezt folytatni kellene, és én azt javaslom nagy tisztelettel és barátsággal, hogy az érintett önkormányzatokat meg kellene keresni. Nem hiszem, hogy lenne ellenállás. De nyilván az ő nevükben nem nyilatkozhatok, de azt hiszem, hogy ezt folytatni kellene, hiszen ez is egy fontos lépés.

Még annyi tapasztalatot szűrtem le, és most itt elmondom, hogy csodamódszer nincs ennek a kérdésnek a megoldására, hanem sok apró fontos lépést kellene megtenni, amik közül én magam is felsoroltam eddig is már néhányat, illetőleg még fogok ilyen tenni. Azt is szeretném hangsúlyozni, hogy én bízom az érintett hatóságok személyi állományának a munkájában, hiszen én azt tapasztalom, hogy elkötelezettek annak érdekében, hogy eredményesek legyenek. Azzal kellett volna kezdeni, hogy a Balaton Magyarország legnagyobb környezeti, természeti értéke, és az erre való vigyázás mindannyiunk érdeke. Az egészséges Balatonhoz az egészséges nádasok is hozzátartoznak és nélkülözhetetlenek. Ezt el kell mondani.

Még arra hívnám fel a figyelmet, hogy ezen a nagyon fontos területen a Belügyminisztériumnak, az Országos Vízügyi Főigazgatóságnak, a Középdunántúli Vízügyi Igazgatóságnak, a Balaton-felvidéki Nemzeti Parknak, az Agrárminisztériumnak van hatásköre, nyilván az önkormányzatok is érintettek, és az országgyűlési képviselő is fontos feladatának tartja, hogy ebben segítsen. Azt gondolom, hogy ha ezeket a kérdéseket meg tudjuk válaszolni, mondom, én csodát nem várok, de azt, hogy mindenki tegye a dolgát, és akkor talán előre tudunk lépni ebben a nagyon fontos kérdésben. Elnök úr és tisztelt bizottság, köszönöm, hogy szót kaptam és elmondhattam mindezt. Rám számíthatnak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen képviselő úrnak. Most pedig a Balatoni Limnológiai Kutatóintézet képviselőjében Tóth Viktor úr a szó. Parancsoljon!

Tóth Viktor tájékoztatója

TÓTH VIKTOR tudományos főmunkatárs (Balatoni Limnológiai Kutatóintézet): *(Hozzászólását vetítés kíséri.)* Jó napot kívánok, tisztelt Hölgyeim és Uraim! Könnyű és nehéz helyzetben vagyok egyszerre, mert gyakorlatilag az előttem lévő három felszólaló nagyon csodálatosan összefoglalta egyrészt a problémát, másrészt fel is vázolta a megoldásokat, amelyek lehetségesek. Tehát gyakorlatilag itt most már be is zárhatnánk az egész előadást, és áttérhetnénk a tényleges cselekvésre.

De, hogy ne legyen annyira rövid, azért untatnám magukat egy picit. A Balatoni Limnológiai Kutatóintézet nagyjából több mint 90 éve foglalkozik nemcsak a Balatonnal, hanem Magyarország tavainak a többségével. Viszont nyilvánvalóan mi a Balatonnal foglalkozunk leginkább. Itt összefoglaltam a legfontosabb információkat, amiket a Balatonról kellene tudni, de a legfontosabb ebből az egészből, amit megpróbálok mindenkinek elmagyarázni, amikor beszélek a Balatonról, a két

legfontosabb információ az, hogy ez egy 78 kilométer hosszú tó, amelynek az átlag vízmélysége 3,7 méter. Ha ezt modellezni szeretnénk, akkor ezt egy alufóliával lehetne a legegyszerűbben modellezni. Tehát vennénk 8 métert - feltételezem, ennek a teremnek az egyharmada-fele -, ki kellene húznunk egy fóliát, és a vastagsága mutatná az átlagos vízmélységet. Nem tudnánk kihúzni 8 méterre, mert mi történne a fóliával? Elszakadna. Szimbolikus értékű ez az egész, mert ennyire szenzitív a Balaton is. Ennek ellenére 1863 óta folyamatosan próbáljuk uralni. Ezt a fajta arroganciát, hogy egy 15 ezer éves természetes képződményt mi a saját - nevezzük a civilizációnkat 2000 évesnek - 2000 éves civilizációnk tapasztalatával próbáljuk valamilyen kordában tartani.

Térjünk rá a témára! Gyakorlatilag a legfontosabb, amit tudni kell, hogy a Balatonnak nagyjából 240 kilométeres partszakasza, ebből attól függően, hogy mit nevezünk nádasnak, a természetes partszakasz vagy 80 kilométer, ha az 50 méternél nagyobb nádasokat számolom, de ha mindet beleszámolom, akkor 110 kilométer. Tehát még a felét sem éri el.

Miért nevezzük mi ezt a tavat természetesnek, nem tudom. Nem a partszakasza miatt. Ne feledjük el, hogy ez egy közel 600 négyzetkilométeres tó, aminek csak a 2 százalékán van nádas, illetve hinaras. Csak a 2 százalékán. A 98 százaléka nyílt víz. Ezzel a 2 százalékkal azért tartom fontosnak, hogy foglalkozzunk, mert bármikor, amikor mi természetes partot akarunk látni, akkor ehhez a 2 százalékhoz megyünk ki. Nem a nyílt vízhez, ahhoz hajó kell, ahhoz meg pénz kell. De az egyszerű ember a nádasat fogja elsőként a Balatonból látni.

Feltettem a térképre azokat a pontokat, amelyek legjobb tudomásom szerint ebben az évben történtek a Paloznaki-öbölnél, illetve a Szerdahelyi-öbölnél, hasonló nádpusztulások. Összesen nagyjából egy olyan 8 helyen volt megfigyelhető ebben az évben, ami a makrovegetáció, tehát a magasabb rendű növények szempontjából egy nagyon-nagyon furcsa év volt, de ebbe most nem mennék bele. Tehát 8 helyen volt, és ebből ez az 5 hely, amelyikben nagyon egyformán történt meg. Mert mi történt a hatvanas-hetvenes években, amikor mi a nádpusztulást tapasztaltuk a legnagyobb mértékben? Általában a vízszegélyben történt a nád pusztulása. Gyakorlatilag az történt, hogy elkezdtek a nádcsomók összetömörülni, babásodni, és a babák kidőltek. Ezek a helyeken, amiket én most kijelöltem a térképen, nem ott történt. Minden probléma a szárazföld felőli oldalon történt egy éven belül. Tehát a nádpusztulás a hatvanas-hetvenes-nyolcvanas években ment végig. Ez 30 év. Itt gyakorlatilag egy, talán két év alatt történt meg.

Nézzük is meg, ezek azok a képek, amelyek jól mutatnák önöknek, hogy mit tapasztalt az ember, amikor kiment terepre. Tehát a baloldali képen lehet látni, mi történik a víz felőli oldalon. Egy zöld épkézláb, természetesnek nevezhető nádas, és mögötte egy teljesen kiszáradt terület, amelyiken zöld nádas alig volt. Ez nemcsak egy helyen történt meg, hanem öt helyen.

Nem meglepő, és nagyon köszönöm, hogy egyrészt az államtitkár úr, illetve a főosztályvezető úr is említette, de olyan helyeken történtek ezek a pusztulások, ahol fel voltak szabdalva, tehát természetes területen nem történt. Ahogy Kontrát képviselő úr is jól megjegyezte, a Bozsai-öbölben például nagyon szép állapotban van a nád, viszont azokon a területeken, amelyek így fel vannak szabdalva, mint például itt az ábrahámhegyi területen, megmutattam, a zöld az épkézláb, többé-kevésbé ép nádas, az a barnás terület pedig mutatja a nádpusztulást. Tehát jól lehet látni, hogy a nádasszegély, a víz felőli szegély mögött történt a pusztulás. Ez teljesen egyedi, én személy szerint ilyet az elmúlt 25 évben nem tapasztaltam, és ez egyszerre öt helyen történt meg. Tehát nem területileg jellegzetes, viszont levezethető például ahhoz, hogy minden általam látott terület így fel volt szabdalva.

Miért baj az, ha fel van szabdalva egy nádas? Ha trivialisálni szeretném ezt az egész történetet, akkor mindenki, aki jelen van, szeret egy kényelmes, 2 méteres ágyban aludni. Feltenném a kérdést, hogy akarnak-e, mondjuk, 16 darab 13 centiméteres ágyon aludni a jelenlévők. Márpedig ez történik például az ábrahámhegyi területen. Az a nádas, amelynek struktúrája van, amelynek van part felőli oldala, belső oldala, víz felőli oldala, teljesen fel van darabolva, fragmentálva van, ennek következtében elveszíti minden struktúráját.

Mindent nem lehet csak erre az egy darab nádasra levetíteni; a háttérben rengeteg olyan probléma van, amely sok mindennel kihat magára a Balatonra is, és magukra a nádasokra is. Így például az algásodás. Az elmúlt időszak relatíve jó vízminőségét meg-megszakította az algásodás az elmúlt évtizedben. Tehát a '19-es mellett ez az év sem volt tökéletesen olyan, amelyre azt mondanánk, hogy algamentes. Ez elsősorban nem a nyílt vízben volt számottevő, hanem a part menti területeken. Ez a fajta algásodás azért, ahogy a főosztályvezető úr is mondta, kihathat a nádasok növekedésére.

A vízszintingadozás. Jól összefoglaltam az elmúlt 25 év átlagos vízszintjeit és vízszintingadozásait, és jól lehet látni, hogy az esetek többségében a kék foltokban vagyunk mindig, pedig a zöld foltok lennének az előnyösek a természetesség szempontjából. Megint csak az ember úgy döntött, hogy nekünk valamilyen szinten megfelelő, a természet nem. Így néznek ki például a stégek által felszabdalt nádasok azon kívül. Tehát gyakorlatilag a Balatonban van nagyjából 1600-1700 stég, és ha ezt a 80 kilométerrel elosztjuk, akkor nagyjából az jön ki, hogy átlagban 64 méterenként van egy stég a Balatonban, és akkor még nem beszéltünk azokról a területekről, amelyek elvben természetvédelmi területek.

Az urbanizáció önmagában nem közvetlenül hat a nádasokra, de az emberek jelenlétét jól mutatja például ez a műholdfelvétel, amelyen a fényszennyezést lehet látni, hogy a Balatonban gyakorlatilag a part menti területek közül majdnem mindegyik emberi tevékenység hatása alatt van. Tehát még egyszer: természetesnek akarjuk mondani ezt a tavat, de az emberi behatás ennyire jelentős. Megjegyezném csendesben, hogy a sötétkék foltok a teljes sötétséget jelentik, a sötétkékek. Nem az a ciklámen vagy kék, hanem a sötétkék. Tehát gyakorlatilag alig van olyan terület a Balatonon, amely valamilyen szinten nincs fényszennyezve.

És akkor most jön a legszomorúbb történet. Az elkövetkezendő időszakra a klímaváltozás azt mondja, hogy ha továbbvetítjük az elmúlt 25 év adatait, akkor a Balaton átlaghőmérséklete évente 0,06 Celsius-fokkal fog emelkedni. Ez az elmúlt 22 év alatt 1,32 Celsius-fok hőmérséklet-emelkedést jelentett. A pikantériája a dolognak, hogy ez vízszintfüggő dolog, és például a Keszthelyi-medencében ez a hőmérséklet-emelkedés előrevetíthetően 0,07 Celsius-fok, de ha térképen akarjuk látni, akkor jól lehet látni, hogy például vannak olyan területek a Balatonban, amelyek kimondottan jobban fognak melegedni. Milyen meglepetés: az urbán területek jobban fognak melegedni, mint a Balaton többi része.

Ezek azok a hatások, amelyek érik a nádat, de nem csak a Balatonban, gyakorlatilag az egész magyarországi tavaknál ez várható, és feltehetjük azt a kérdést lassacskán, hogy lesznek-e még sekély tavaink 20 év múlva ezek után. Köszönöm szépen a figyelmüket.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük Tóth Viktor úrnak az előadását, hozzászólását. Most akkor dr. Pomogyi Piroskának adnám meg a szót, a balatoni nádasok szakértőjének. Tessék parancsolni!

Dr. Pomogyi Piroska tájékoztatója

DR. POMOGYI PIROSKA hidrobiológus: *(Az előadást projektoros kivetítés szemlélteti.)* Elnök Úr! Hölgyeim és Uraim! Kedves Vendégek! Köszönöm a szót. Abban a szerencsés helyzetben vagyok én is, mint ahogy Viktor elkezdte az előadását, hogy szinte mindent érintettünk, érintettek a megelőző előadásokban, amiről én is beszélek, mégis talán egy másfajta megközelítést vagy másfajta keretet próbálok meg nyújtani. Réthy államtitkár úrral egyenesen akár közösen is előadhattuk volna az előadást vagy csinálhattuk volna az előadást. Ő közel a felét elmondta annak az anyagnak, amivel én is készültem, ami természetesen nem véletlen, hiszen 40 évig a vízügyi szolgálatnál dolgoztam, és a nádtérképezésekben, nagyjából 25-30 nádasminősítésben 30 éve részt vettem.

Visszanyúlok azért nem egészen Ádám és Éváig, de ez az ábra azt mutatja meg, hogy az időszámításunk utáni időszakban körülbelül a Balaton vízszintingadozása rendkívül tág határok között változott, akár a 10 métert is elérhette, kivéve az utolsó időszakot, ami 1863, a Sió-zsilip átadása utáni időszakot reprezentálja, amióta a Balaton ember szabályozta tó.

A török kiűzése óta, az 1690-1863 közötti 170 évben már rengeteg beavatkozás történt a Balaton vízgyűjtőjén is. A civilizáció fejlődése, az extenzív mezőgazdaság miatt a búzatermő területeket, gabonatermő területeket csak akkor tudták növelni, ha lecsapolták a vizeket. Ebben nagyon profi módon tudunk eljárni. A vízgyűjtők, és sok ilyen történt, a malmok elbontása, a Balatont le akarták csapolni. Vízügyes vízmérnök kollégák azzal szoktak humorizálni, hogy a Kis-Balatont, ha Zalát összekötik a Sióval, a Balatonból csak egy középső csatorna maradt volna. De hál' istennek akkor sem voltunk gazdag ország, pénzügyi okok miatt ez nem valósult meg. 1863. október 24-25-e óta, a Sió-zsilip megnyitása óta a Balaton ember szabályozta tó. Hamarosan, a jövő héten körülbelül ezt az évfordulót meg is ünnepelhetjük, ha van okunk az ünneplésre. Viktor elmesélte, hogy milyen sekély a tó, ezt ezen a képen illusztrálom én. Ha 1:1000-es makettet csinálunk, akkor 3,3 milliméter mélységű lenne, észrevehetetlen. Ez azt is jelenti limnológiai, hidrobiológiai szempontból, hogy determinált, eleve bele van építve a Balatonba az, hogy olyan parti régiója, parti sávja alakul ki, ami magasabb rendű növényzettel rendelkezik, hinarasoktól - ha nem vágtuk volna el - a nedves rétekig és a sásos rétekig tartott zonációs szerkezeten keresztül tartana. Tehát eleve biogeográfiailag bele van kódolva a magasabb rendű növényzet.

A nádat egyébként mint növényt 19 ezer éve kimutatták, a MÁFI-ban ilyen pollenanalitikai vizsgálatok történtek, tehát előbb itt volt már a nád, mint a Balaton. Vajon túléli-e? Azt hiszem, hogy a nád túl fogja élni a Balatont. A növényesedésnek nagyon szoros kapcsolata van a vízjárással. Ez egy, az előzőekből is következő alaptörvény. Ezekben az ábrákban 1863 óta tüntettem fel a vízállásokat. Erről az ábráról nem beszélek sokat, mert akkor nagyon sokáig itt kellene maradnom, de 1863 óta nagyon sokat tudunk a nád terjedéséről. Viktor is említette, a hetvenes-nyolcvanas évektől nagy nádpusztulások voltak megfigyelhetők a Balatonon is. Akkoriban az MTA is foglalkozott a kérdéssel. Rengeteg kutatás volt ezzel kapcsolatban a balatoni vízgyűjtőgazdálkodás-fejlesztési program keretein belül. Ezeket az anyagokat jó lenne előszedni valahonnan, mert ez a tudás a mi közös kincsünk. Tehát nem kell olyan dolgokat esetleg újratekinteni, csak upgrade-elni, amiken az ország legjobb kutatói dolgoztak, például a nádas témákon akkor is.

Naponkénti vízállási adatok vannak, de az borzalmas lenne ezen az ábrán, ezért a havi átlagos vízállásokat tüntettem fel. Az adatok természetesen a KDT Vízig.-től származnak. Néhány olyan pontot emeltem ki, ami a nádasok szempontjából a közelmúltból alapvetően meghatározó volt. Így a partvédő művek építése a hatvanas

évek elejétől. A hetvenes években a nagyon szűk szabályozási tartomány. Ezt már eljátszottuk egyszer, hogy 30 centiméteren belül a klimatikus - bocsánat! -, az időjárási körülmények is olyanok voltak, hogy ezt lehetett tartani a 30 centiméteren belüli vízjátékot. A természet nem vette ki a kezünkből a szabályozást. Ez az antropogén terhelés, ez a szűk szabályozási tartomány, a partvédő mű kiépítése egyszerre olyan stresszhatást jelentett a nádasokra, hogy másképp nem is tudtak volna reagálni, mint pusztulással. Óriási szerencse volt az ezredforduló környékén az ötéves kisvizes időszak, amikor regenerálódhattak a nádasok. Akkor nagyon alacsonyra lement 2003-ban a vízszint. A fenyvesi önkormányzat akkor tartott a homokzátonyon testületi ülést, ami gyönyörűségeiben benádasodott utána.

Az utóbbi időszakban, 2015-től a vízállásváltozást mutatja ez az ábra. Ez a 30 centiméter nádasökológiai, biológiai szempontból egyenlő azzal, hogy feszített víztükrű medence. Tehát azoknak az élőlényeknek, akik a pre-balatoni kortól az evolúció során ehhez alakultak ki, a kvázi állandó vízszint egy olyan stresszhatást jelent, amit egy idő után nem tudnak tolerálni. Ha megnézzük, hogy 2016-tól van a felső szabályozási szint 120 centiméterre beállítva, ez a síófoki vízmérce nullpontjához képest 120 centiméter, de már a 2015-ös év is olyan volt, hogy ebben a nagyon szűk vízállásváltozási tartományban alakult a Balaton vízállása. Kivéve az utóbbi két évet. Tehát hét egymást követő év olyan volt, hogy tényleg feszített víztükrű medence. 2021 legvégén ment 90 centiméter alá, és a 2022-es év volt, amikor még lejjebb ment. Tulajdonképpen ez le is modellezi azt, hogy hogyan lehetne csinálni, a vízszintszabályozási rendet kialakítani, hogy 2-3 éves periódusban nem baj, ha az 50-70 centimétert eléri, a természetes vízjárást leutánozva. Tehát tavasszal, a csapadékosabb időszakban magasabb vízállások, és akkor szeptember-októberre lemenni, amennyire lehet. Ez nemcsak a nádasok, a nádas mellett a nádashoz kapcsolódó egyéb élőlényegyüttesek számára is alapvetően meghatározó jelentőségű. A nádasfelmérések alapján, meg a korábbi kutatások alapján 8-10 évente istentől nem lenne elrugaszkodott dolog, ha akár az 1 métert is elérné ez a vízjáték. Néha erre nagyon jó volt ez az ezredfordulós aszályos periódus.

Hogyan is alakultak a nádasok? Ez a nádasminősítések és egyéb nádtérképezések alapján az ábra elején látható adatok irodalmi adatok, benne van a vízrajzi atlaszról lehatárolható nádasok területe is, és ezt az 1987-est ajánlanám különös figyelmükbe, ezt archív, '87-es légi fényképek alapján a mai minősítési módszerekkel 2000-ben csináltam én, míg a nádasminősítéseknel a 2003-2020 közötti nádasminősítések készültek teljesen ugyanezzel a módszerrel. Tehát itt az én személyemben közös nevező is volt. Tehát a kiértékelési határ, minden paraméter, gyakorlatilag a tudomány fejlődése azért nem állt meg, tehát módszertani finomítások voltak, de teljesen megegyező módszertani elvek mellett történtek.

Itt lehet látni, hogy a nyolcvanas-kilencvenes években a nádpusztulások következménye a jogi partvonalon belüli területekre vonatkozóan, itt komoly nádpusztulás volt. Hol van ez a komoly nádpusztulás? Az akkori kotrások, a tápanyageltávolítás miatt végzett kotrások jelentős része bizony az akkori nádasok területére történt. A zagyterek nagy részét, gyakorlatilag több mint 400 hektárt nádasokon alakítottak ki. De nádasokon alakultak ki a kempingektől elkezdve a szennyvíztisztítók, egy csomó minden. Azért mások voltak még a prioritások, de pont ezek a beavatkozások hívták fel aztán később a nádpusztulásokkal és a vízminőségromlással együtt a figyelmet, hogy hoppá, óriási baj van a Balatonban, és a balatoni vízgazdálkodás-fejlesztési programban már a javító intézkedéseket vezettük be.

Mai állapot szerint, ha mindent a jogi partvonalon belül nézünk, látszik, hogy itt 1200 hektár körül van egy vonal, ami többé-kevésbé állandó, de itt a jogi partvonalon

kívüli területnél, ami ezzel az okkerszínűvel van ábrázolva, ott azért komolyabb változások vannak. Ez a part felőli terület.

Ha megnézzük a nádasállomány összetételét, a minőségi összetételét, a már emlegetett 22/98. szerinti minősítést, amit ezeknél a felméréseknél már használtunk, önmagában rendkívül sokat mond, hogy a jogi partvonalon belül ez az 1200 hektárnyi gyakorlatilag nem változott, de a nádas összetétele, bizony, igen.

Az első osztályú, a 2003-as 400 hektáron a 2020-as légi fényképezésnél 50 hektár alá csökkent, de ha az első-másodosztályú nádasok területét nézem, ezek a biológiai, ökológiai, természetvédelmi szempontból a legjobb minőségű vízben álló nádasok, részben, és részben a parti nádasok is; ezek területe a 650 hektár körüli terület bőven 400 hektárra csökkent.

Tehát olyan állapotromlás következett be a 22/98-as minőségi kategorizálás szerint, ami külön kutatást igényelne, cserébe viszont a harmadosztályú és negyedötödosztályú nádasoknál megjelent egy olyan kategória, ami így a 22/98-ban nincs bent: A és B osztály.

A víz felőliek az A osztály vagy A kategória, a part felőliek a B kategória, de a turzásövezet nádasai - ami kisvíznél lefelé nő, szárazföldi jellegű növények jöhetnek elő, magasabb víznél fölúszik, mert a turzás gyakorlatilag a nádtörmelékéből a tóban fölhalmozódott, amit a tó nem tud kidobni magából; ezt így mintegy, kvázi gátként összehordja; majd erről mutatok képet -, tehát a turzásövezeti nádasok jelentősége és területe nagyon megemelkedett.

Az utolsó két felmérés - 2019-20-ban volt nádasfelmérés -, nemcsak az ötévenkénti nádasminősítés miatt, hanem éppen a magas vízállások miatt, hogy a felső szabályozási szint megváltoztatása miatt a nádasok reakcióját monitorozni kellett, ezért két egymást követő évet is össze lehet hasonlítani, ami persze, biológiai szempontból nem feltétlen indokolt. *(Kontrát Károly elhagyja a termet.)*

Amire a tisztelt képviselő hölgyek, urak figyelmét külön felhívom, hogy 2000 óta, a régi Balaton-törvény óta törvényi védelem alatt állnak az első, másod-, harmadosztályú nádasok a Balatonban, de feltétlen szükség lenne a jogi partvonalon kívüli nádasokra is ez a törvényi védelem, különösen a természetes partszakaszon, mert simán elképzelhető az, hogy ha a víz felől törvény védi a nádas területét, ha elérünk a parthoz, onnan akár magánterület, akár állami vagy önkormányzati terület, akkor már ha csak a természetvédelmi törvény külön nem rendelkezik róla, ha más törvényi szabályozás hatálya alá nem tartozik, akkor szélsőséges esetben a part felől simán bemehetnek, és kiirthatják, kivághatják, bármit csinálhatnak, és ritkán szoktak megállni a jogi partvonalnál.

Nem lehet ilyet a nádasokban látni, hogy ott van egy jelzőkaró, hogy itt kezdődik a tómeder, itt a magánterület. Erre mutatok egy nagyon jó példát, a Szigligeti-medence keleti részén a lábdialjai részt. A jogi partvonal ez a fekete vonal. A nádasok viszont természetesen kiérnek a közútig. Első, másod-, harmadosztályú nádasok, a 22/98. szerinti nádasok, amelyek a jogi partvonalon kívül, ha nem a nemzeti park területe lenne jelentős részben, nem az egész az, akkor súlyos veszély fenyegetné azokat a szigligeti-medencei nádasokat, amelyek csak az elmúlt 160 évben tartoznak valahova. Valamikor ez az egész Balaton tómeder volt, a vasútvonalaink feltétlen... A Balaton nagyvízi medre lenne, de az új OTRT-ből ez a fogalom a Balatonra például hiányzik.

Az ingatlan-nyilvántartás szerint ezek „rév” besorolás alatt vannak. Egy része, a lábdialjai rész valóban sásos rétként is volt térképezhető 25 évvel ezelőtt, azt követően az aszályos időszak után a vízszint emelkedésével nádasodott el, de ma már egyértelműen nádasterület.

Ami a sajtóban az elmúlt hetekben nagyon sokszor szóba került, az a balatonmáriafürdői nádasok, itt is a nádas kellős közepén megy a jogi partvonal. Én ezt

negyvenéves vízügyi múlttal sem értettem meg, hogy a csudába lehetett a jogi partvonalat a nádasöv kellős közepén kijelölni.

A 22-es, a nádasra vonatkozó jogszabály szerint ez a siófoki vízmércéhez képest a 100 centiméter. A jogi partvonalától a település felé eső rész a mai napig nádasöv, biológiailag nádasöv.

Az ábrán lehet látni, hogy itt is nagyon sok az első osztályú a kék, a másodosztályú a piros, a sárga a harmadosztályú nádas a 22/98. nádas térképén.

Reméljük, hogy ez az új településrendezési törvény, ami most hatályos, a természetes partvonalal a végrehajtási rendeletekkel, majd a most várható módosítás után is ezt valahogy helyre teszi, mert ez is legtöbbször magántulajdonban van; egyébként nádas művelési ágban van a jogi partvonalon kívül is a mai napig is az ingatlan-nyilvántartás szerint; és valamikor nádgazdálkodási terület volt.

Amikor még volt Balatoni Nádgazdaság, meg a rendszerváltásig az országban nagy nádgazdálkodási területek voltak, akkor ez a nádgazdasághoz tartozott, ma természetesen magántulajdonban van.

És ha már a nádgazdálkodásra rá is tértem, akkor nemcsak a 22/98. szerinti minősítést csináljuk. Ennek az elsődleges célja, a nádasrendeletnek, a szövegekörnyezetből és a szövegből, meg hát a mellékletből is egyértelműen látszik, hogy a természeti érték alapján ugyan benne van mindig a gazdasági hasznosíthatóság, tehát ezt a kettőt nem mindig lehet szinkronba hozni a kormányrendeletben sem.

Ezért 2003 után a gazdasági hasznosíthatóság szerinti kategorizálást, minőségi osztályozást is megcsináltuk. A vízügyi törvény végrehajtási utasítása, a 120/99. kormányrendelet alapján is ilyen hármas osztályozást ír elő a vízügy kezelésében lévő nádasokra.

Ez a három kategória a lehető legjobb, amit közvetlenül lehetne ipari célra hasznosítani, a középső oszloprész a sárga, amit fel lehet még javítani akár nádgazdálkodási célra is, és a legfelső, a szürke rész az a kategória, a GO-ás kategória, amire reális időn belül és reális költségkereteken belül már nem lehet gazdaságilag hasznosítani.

Itt van egy beépített, behívható link, ha valaki érdekel, erről külön néhány diát szerkesztettem. A lényeg az, hogy a kezelési célokat meghatározzuk, meghatároztuk. 2018-ban készült ez a nádgazdálkodási terv. Nyilván update-elni kéne, fel kellene újítani, azóta hosszú idő eltelt, és a gazdasági értékét nagyon gyorsan elveszíti a nádas. 3-400 hektár lenne még felújítható.

A Szigligeti-öbölről egy ábra.

Ezen a területen, ahol természetes partszakasz van, a magasabb vízállások hatására elvizenyősödés következett be, ami a nádas szempontjából nagyon pozitív, ugyanis ez lenne a természetes útja. Amikor még nem ember szabályozta tó volt a Balaton, akkor is ez volt, hogy ha csapadékosra fordult a klíma, akkor nagyobbak voltak az öblözeti nádasok akár a déli parton, akár a dél-Balaton berkei területe, ha aszályos időszak volt, akkor terjedtek, összébb húzódtak, mindig változtak. Szigligetnél növekedett a jogi partvonalon kívüli nádasok területe.

A nádgazdálkodásnak egyik eszköze a nádaratás, ezzel fel lehet frissíteni a nádasokat, fiatalítani lehet. A pénzügyi-gazdasági hasznuk jelenleg elég távol van a Balatontól. A rendszerváltás után, amikor a nádgazdaságok megszűntek, privatizálták őket, akkor ezeket a piacokat elveszítettük, a nyugat-európai piacokat. A törökök és a kínaiak betették a lábukat, ezeket a piacokat nem lenne könnyű visszaszerezni. Nagyon magas értéke volt mindig a nádasoknak, a learatott nádoknak, a Balatontól csak a szőlő fizetett jobban a XIX-XX. század fordulóján a nádnál. A legjobb búzatermő földekkel vetekedett. Ma gyakorlatilag már nincs ilyen nádaratás. Haszonnád annyi van Szigliget környékén, amennyi annak kell, aki még nádtetőfedéssel foglalkozik.

A legfontosabb tényezők, amik a nádpusztulásnál előjönnek, itt hosszú táblázatokat sorba lehet venni, az előttem szólók erről sokat beszéltek, kiemelni a természetes partszakaszok jelentőségét, a szárazföldi füvet. Nálam is természetesen szerepel. Ezt csak a természetes partszakaszoknál lehet elképzelni, illetve ott, ahol a beton partvédő művek kialakítása után új Balaton-part alakult ki. Tehát ennyit veszítettünk a Balaton nyílt vízfelületéből, mert a beton partvédő művek előtt az áramlási holtterekbe lerakódott az üledék, és azon nagyon gyorsan megjelennek a nádasok is.

Erről sokat nem beszélek, az ominózus paloznaki idei augusztusban felkapott témáról egy-két drónfelvételt hadd mutassak be. Rettenetes egy nádassal foglalkozó biológus számára a látvány, ami akár állatorvosi ló is lehet. De van egy olyan szempont, amit egy meteorológus kollégával jártunk körbe, de már Cholnoky leírta 1936-ban az úgynevezett balatoni főszélt. Ez, amikor lecsap a vihar idén, február 4-én egy olyan extra időjárási helyzet alakul ki, hogy a hegyekből lecsapó vihar több mint 100 kilométeres széllal vágott le itt a hegyek lábához, és a sok éve nem aratott, amúgy is - elnézést a profán kifejezésért! - dögrováson lévő nádasra ez lecsapott. Úgy nézett ki a helyszínen, mintha hónyomás érte volna, de hó nem volt mióta. De a sokéves nádat, a savas, aratatlan, kezeletlen nádat lefektette, és annyira lefeküdt ez a nád, hogy alatta már nem tudott kihajtani az új hajtás, bár ez csak egy egynapos ilyen nagyon durva dolog volt. Óriási károkat okozott egyébként a környéken is. Ez nem volt az egész Balatonra jellemző, hanem erről ott az OMSZ honlapján jelent meg egy cikk.

Így nézett ki közelről a helyszíni bejárás. Nem tudom, mennyire látszik, a part felé egy ilyen jó hosszú, 140 méteres stégbejárón kimentünk, és ami ilyen szürke, töredezett nádas, az 6-8-10 éves is lehet. Az egy vagy két éve nem aratott nád ilyen világossárga színű. Tehát ott nincs növény, ami kihajtott volna ez alatt. A fény hiánya miatt elsősorban, de sok minden más is, az, hogy nem tud átöblítődni a rendszer, nem kap frissítő vizet. Itt lehet látni ezen a képen már, hogy egy-két zöld növény van, de az nem nád, hanem a nádasban is előforduló olyan kúszónövények, fátynövényzet, aminek egyszer csak ez lesz a következménye. Ez a legtöbb özönnövény a süntöktől a komlóig, a felfutó sövényuszulákig sok ilyen van. Ez a déli parton már évek óta ismert jelenség, az északi parton nem.

Itt egy olyan új dolog, Paloznak-Alsóörs határán közel 300 méterre benyúló jachtkikötőnek a mólószára, ami mind az uralkodó szélirány mentett oldalán, mind pedig az előoldalán lévő nádasöblözetekre jelentős hatással van. Egyrészt erodálódik a nádas, ha a visszacsapódó hullámok eléri, másrészt az áramlási holtterekben viszont feliszapolódik. Ez Alsóörs felé, és ez is egy olyan ábra, ami teljesen új, és teljesen tipikus, hogy ezek a zöldebb csíkok, a sok szürke-barna csík között, ezek azok a turzásövezetek, amik az északi partra sokkal kevésbé voltak jellemzőek, mint amit láttunk Balatonmáriafürdőnél. Hosszan itt, a két jachtkikötő közötti szakaszon végig. Itt 2014-ben még aratták a nádat, rögtön itt a mostani jachtkikötő melletti részen. Az már bőven kiment. De új turzásövezetek alakulnak ki az északi parton, ami azt is jelenti, hogy ha még magasabb is lenne a Balaton vízállása, a hullámok már nem tudnak áthatolni ezen a turzáson, és egyszerűen befulladás a mögötte lévő terület, elgyékényesedik. Amit Alsóörs és Almádi között lehet látni, az már a legutóbbi nádasminősítési térképen is jelentkezik, magas természetvédelmi értéke van, mert gyékényes ingóláp. A gyékényesek a nádasok növényzete a 22/98-as szerint is, tehát ez a nádasok növényzete, és különleges védett növények lehetnek benne, tehát magas természetvédelmi értéke van. Ilyenek vannak másutt is. Ezek a gyékényesingó lápok, ahol ez a szapropél, búzós, rothadó iszap van, ott a nád már nem tud megélni. Itt se. Ami a Paloznaki-öbölben, a Szerdahelyi-öbölben viszonylag új, nem tud megélni, mert

ott az egy anaerob dolog, és nem tud már felfrissülni. Ehhez már különleges nádkezelési eljárás is kellene, hogy egyáltalán ez visszaforduljon.

A direkt emberi hatások, erről is van egy fotósorozat, de valószínűleg arra nem kerül sor, de nagyon szívesen bemutatom a viták után, ha valakit érdekel, hogy iszonyú sok, 1700-1800 stégbejáró van, csak a nádasokon keresztül. Azokkal nem foglalkozunk, amik nem érintik a nádasokat, mi legalábbis. Természetesen a még aktív vízügyes kollégáknak ezzel kell foglalkozni. A szándékos nádirtások, a szándékos tápanyagterhelés: sajnos itt bele kell venni a horgászatot, a beetetést is, valamikor a Balatonon nem lehetett beetetni, most tonnaszámra. A Zala tápanyagterhelésének nagyságrendjével vetekszik, amit akár a bojliversenyeken, erről is van fotó, hogy mi tömegű tápot tartanak. A biológus szemszögéből ez takarmány, és nitrogén- és foszforterhelés a Balatonnak. Úgyhogy az algásodás elég gyorsan megmutatta ezt, de mutatja a nádas is.

Ugyanis ha túl sok tápanyag van, nem tud beérni a szár, és még törékenyebb lesz, csak ilyen törésmutatókat lehet mérni, eltörési együtthatókat. A keszthelyi egyetemen van valahol egy ilyen készülék, majd ezt is lehet frissíteni.

A jogi partvonalnál legtöbbször van olyan tábla, hogy privát terület, és innen bemegyek. Ha tehát erről, ha kell, vagy ha önök kíváncsiak rá, akkor egy fotósorozatot nagyon szívesen bemutatok.

Ez a mostani: a balatonmáriafürdői illegális stégbejáró kapcsán nyilvánosságra hoztak egy videót, amiről engem is megkérdeztek újságírók, ezt a hirbalaton.hu-n meg lehet nézni.

Nagyon érdekes dolog, hogy amikor Moldova egyszer írt egy olyan könyvet, hogy a Balaton elrablása, szegény - Isten nyugosztalja! -, lehet, hogy újraírhatná a könyvét, mert ez kifejezetten az állami terület elbirtoklása, és amennyire én ezt tudom, nem egészen legális.

És a nádirtások. A '19-es nádtérképezési adatok alapján rajzoltuk föl az ábrát, mert ezt több helyen a BFT előtt is bemutattam akkoriban. Egy év alatt nem olyan sokat.

Ez a térképen lévő, jó minőségű nagyfelbontású digitális ortofotókon a szándékos nádirtások egész jól elkülöníthetők, a szögletek, derékszögek meg egyenesek, amik a természetben nincsenek. Ezek általában nagyon jól beazonosíthatók, és ezeket is lehatároltuk ezeken a térképeken.

Van olyan 2 méter széles, 140 méter hosszú, tehát pici darabokról tevődött össze, hogy 2015-ös légi fénykép alapján még 3,6 hektárt lehetett lehatárolni, a 2019-esen pedig már több mint 12 hektárt, 12,2-t, ha jól emlékszem. Ehhez képest 2020-ra már csak 4000 négyzetméterrel lett több az ilyen kis bejárókkal.

Mi a következménye ennek azon kívül, hogy pusztul a nád? Hát, az erózióval kezdődik minden egyes ilyen, tehát ahol víz alatt kivágják a nádat, be tudnak hatolni a hullámok, és legtöbbször a nyiladékon behatol a hullámozás, és akkor egy kicsit beljebb a hullámozási energia kereszt alakú nyiladékokat úgy szabadít fel, hogy keresztirányba vágja ki a nádat. Mintha homokverés érné, a nád gyökérzetén, rizómáján lévő rügyeket ledarálja, leborotválja ez a finom balatoni meszes üledék. Ez egy nagyon értékes anyag.

De ez bizony, azt jelenti, hogy ott rügyek többet nem képződnek, tehát a földben lévő része a fenéküledéknek, a fenéküledék felszínén húzódó rizómadarabokon, amelyek a rügyeket hoznák a következő évben, azon nem tud kihajtani a nád.

Hát, bizony, itt Ábrahámhegy, de nagyon sok helyen, Márián, Fenyvesen, Zánkán stb. ilyen lehet látni. A Balatonnak a tájképi szerepe is nagyon fontos. Ez az új paloznaki kikötő a tihanyi apátsággal a háttérben. Én elég öreg vagyok már, de én valahogy jobban szeretném, ha a kikötő nem takarná ki a tihanyi apátságot.

A szeméztugokról beszéltem. A klímaváltozás kapcsán még sokat beszélnek a nálamnál sokkal fiatalabbak a hőmérsékletről. De a kikövezett parton nem lehet mezítláb menni. Tehát azért a fű 30-40 fokkal is lehet hűsebb, mint a beton térkő.

És a vége felére eljutok oda is, hogy az a nád, kell az nekünk? A nádasok kellenek nekünk? Van jelentősége a Balaton életében? Lehet, hogy ezzel kellett volna kezdeni, de szerintem így jobban el lehet gondolkozni.

Van természeti oldal, természetvédelmi oldalról is megközelíthetjük, de az emberi oldalról is. Jog az egészséges környezethez. És attól, hogy nem aratjuk, attól még ipari-energetikai hasznosításra számtalan lehetőség van, most éppen a Paloznaki Horgászegyesületnél azt találták ki, hogy a régi nádat megpróbálják levágni, és mulcsot csinálnak belőle kertészeti felhasználásra. Ez szintiszta cellulóz.

Évezredek alatt ebből képződne a tőzeg, hogyha olyan lenne a vízjáték. A tőzégképződés mindig nádból vagy sásból indul, a gyékény elrohad, az rossz vízminőséget is eredményez, de a nádas nem rohad el, mert a nádból, a színcellulózból lehetne a tőzeg, ha még lenne.

Tehát az, hogy egy komplett ökoszisztéma, tehát a balatoni környezeti rendszeren belül a nádas a magasabb rendű növények zónája önálló ökoszisztéma, teljes energiaáramlással és anyagforgalommal.

És minden a vízminőségben jelenik meg. Valahol a véget mindig a vízminőség, amit el kell dönteni, ez társadalmi-politikai kérdés, hogy milyen vizet akarunk mi a Balatontól. Üdülőtónak, fürdővíz minőséget, netalán tán halastavat? A vízminőség emberi fogalom, tehát azt emberi beavatkozásokkal el lehet érni.

És feltehetünk néhány költői kérdést is. Ezeket nem ismertetem, de a mi dolgunk, azt hiszem, az, hogy amennyire tudásomból telik, de a szakirodalom ismeretével együtt az ok-okozati összefüggéseket bemutatni, a szakmai vitákat kezdeményezni és javaslatokat tenni, és ha nem veszik szemtelenségnek, én soroltam néhány javaslatot is, hiszen ha nem lesz parti sáv a Balatonnál, akkor a Balaton sem. Nincs már annyi hátra a Balatonnak, mint amennyi mögötte van. 6-7000 éve nincs már, ez egészen biztos, a klímatudósok ezt sokkal drasztikusabban is meg tudják fogalmazni.

De jogalkotási feladat is van. Most az új építési törvényt társadalmi vitára bocsátották. Én magam is megpróbáltam hozzászólni, de önöknek ebben sokkal több lehetőségük van, hogy a törvényi védelmet a tómedren kívüli nádasokra, különösen a természetes partszakaszoknál is ki kell terjeszteni, mert aki beavatkozik a nádasokba magánterületen, az nem fog megállni a tómeder táblánál, mert nincs tómeder tábla.

A csónakkikötők létesítésére a törvénytervezetben elég szabadon, rugalmasan alkalmazható mondatok jelennek meg a régi, illetve a '18. évi CXXXIX. törvényben kifejezetten negyed-ötödosztályú nádasokat nevesítettek, hogy lehet sok kis, maximum húsz férőhelyes csónakokat, csónakkikötőket létesíteni, de itt a törvényt lehet úgy is érteni, hogy a legmagasabb kategóriájú nádasok. Bár a védelem megvan, hogy mechanikai beavatkozás nem lehet, tehát a kettő között ellentmondás is van.

Az új kikötők létesítésének én magam feltétlenül ellene vagyok, ne lehessen konkrét, új áramlástan vizsgálatok nélkül ilyen kikötőszárat építeni, mint amilyen a paloznaki is. Nemcsak ilyen spicc, heglábi szakasról van szó, ami amúgy is benyúlik a tóba, hanem mélyvízes szakaszon se.

És a szankcionálás: a törvénysértést nálunk is lehetne esetleg szankcionálni, az állami tulajdon nem birtokolható el. De az önök szakmájába semmiképpen nem szeretnék belebeszélni, de ezek a biológus javaslatai.

Ami a nádas oldaláról van: a nádgazdálkodási tervet aktualizálni kellene, lehetne, és pénzügyi forrásokat is kellene hozzárendelni. Ez, amit 2018-ban letettünk az asztalra a nádasminősítést követően, az akkori nádasminősítést követően, akkor

170-180 millió forintra becsültük, hogy azt a nádasterületet, amit feltétlen érdemesnek vagy feljavíthatónak tartunk, azt fel lehessen javítani.

Nyilván ez ma már többre kerül. Ezt csak úgy érdemes, ha 6-8 éven belül feljavítható. Amit nem lehet, meg reális, költségkeretes, ebbe ilyen költségbecsléseket csináltunk, tehát ezt mindenképpen upgrade-elni kellene.

Ami nálunk, a Balatonnál, de a Velencei-tónál, másutt se nagyon jellemző, közösségi tereket lehetne kialakítani. Közös napozósétány, tehát utcavégi, mélyen benyúló stégbejárók. Balatonmáriánál, Fenyvesen több ilyen példa van, és akkor a nádasok előterében, ami nem károsítja a nádat, akármilyen hosszan is lehet csinálni horgászállásokat úgy, hogy közös stégen, csak mindenki maga szeretné birtokolni a Balatont, 9,5 millió parcellát, azért nem lehet csinálni. De ezt tudatformálással el lehetne érni az ilyen közösségi fürdőhelyek, napozóhelyek meg horgászhelyek propagálásával is. És a vízszintszabályozás rendjéről már említést tettem. Ugyanígy a külső tápanyagterhelés. Rengeteg pénzt fordítottunk 1982 és 2003 között a BVRP során a vízgyűjtőn és a Balatonban lévő tápanyag eltávolítására. Ne engedjük be már újra. A történelem is meg a biológia is részben megismétli önmagát. A vízminőségben fogjuk ezt látni. És a zagyterek se legyenek nádasokon, mert csak Cholnoky szavaival tudom ezt zárni. *(A vetítés záró képkockája: Mit ér a holdvilágos tájkép, ha a Hold alatt nincs ott az aranyhíd, amelyet a hullámokon vert végig a fénysugár; mit ér a hegy, ha nem tükrözik vissza csendes tó tükrében s mit ér a kilátás, ha annak határát nem növeli óriássá a végtelen, a mindig szép, a mindig változó Balaton.)* Köszönöm szépen a figyelmet.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük dr. Pomogyi Piroska előadását. Azt gondolom, hogy rendkívül fontos volt, hogy ezek a gondolatok itt elhangozzanak. Nagyon köszönjük a javaslatokat. Azt gondolom, hogy látjuk, érezzük és tudjuk mindannyian, hogy ezek igen aktuálisak a mostani jogalkotási tendenciákat, illetve a látható és fényképen is bemutatott veszjelzéseket is figyelembe véve. Köszönjük szépen mind a négy előadónknak az előadásokat. Most a bizottsági tagoknak adnám meg a szót. Alelnök asszonyé a szó.

Hozzászólások

SZABÓ REBEKA (Párbeszéd), a bizottság alelnöke: Nagyon szépen köszönöm a szót. Természetesen nagyon szépen köszönöm mind a négy vendégünknek a nagyon fontos előadását. Talán nem véletlen, hogy számomra azért a tudományos megközelítés, tehát a Limnológiai Intézet munkatársainak az előadása áll nagyon közel, mert azt hiszem, hogy mint úgy általában a tudomány, nagyon világosan, tényekre, számokra alapozva bemutatták nekünk, hogy mik azok a problémák a Balatonnal, a Balaton vízminőségével és különösen a természetességgel, a nádasokkal, amit jelentős részben mi, emberek okoztunk. Nyilván vannak olyan hatások, amik közvetlenek, mondjuk, akár ezek a stégek vagy a Balaton-part beépítése. Ott van, mondjuk, a klímaválság is, ami úgy általában az összes ökoszisztémánkat veszélyezteti. Ezt most nevezhetem akár egy közvetettebb hatásnak is, hiszen nyilván nem a napi tevékenységünk közvetlenül hat rá, de ezt is mi, emberek okozzuk, a klímaválságot, csak ennek a megoldása egy másik lépték. Tehát ezt most nem is igazán hoznám ide.

Azt azért látni kell, és ez teljesen világosan kiderült ezekből az előadásokból, hogy rengeteg információ, adat már a birtokunkban van ahhoz, hogy egyébként hatékony lépéseket tudjunk tenni a Balaton jó ökológiai állapotának akár a megtartása vagy ennek javítása érdekében, és vannak olyan eszközök a kezünkben, amelyeket, mondom, nem is kell ilyen nagy, globális folyamatokba ágyazni, hanem egész

egyszerűen akár egy-két éves hatállyal, egy viszonylag gyors jogalkotással meg lehetne valósítani, és talán már ezekkel érdemi javulást lehetne elérni a Balaton tekintetében.

Tulajdonképpen mi, a Párbeszéd-Zöldek részéről nyilván nem először foglalkozunk a Balaton kérdésével. Nagyon sok településen megjelentünk már, és megpróbáltuk felhívni a figyelmet arra, hogy egyébként a túlépítés, a lakóparkok, az óriási szállodák, a Balaton-partnak a teljes beépítése, akár az, hogy korábbi kempingek helyét, ahol azért egyfajta természetközeli növényzet volt, azt most teljesen letarolják, és lakóparkot építenek oda vagy nagy szállodákat, az egy egészen másfajta területhasználatot jelent. Tehát számos alkalommal megpróbáltuk már felhívni a figyelmet arra, hogy egyfajta spekulációs célú ingatlanbuborék alakult ki a Balaton-parton, és hogy egyértelmű túlépítés történik, és ennek bizony jelentős része az elmúlt 13 évben történt. Nyilván nem minden, de sajnós azt látom, hogy ez a tendencia felgyorsul. Azt gondolom, hogy ideje lenne ennek valahogyan gátat vetni, és azokat a területeket, amelyek még megmaradtak viszonylag zölden és természetközeli, ott egy óriási stoptáblát kell kitenni. Nem lehet ezeket a területeket a továbbiakban feláldozni, és nem lehet ezeket a területeket beépíteni. Tehát véleményem szerint ez lenne az egyik legalapvetőbb dolog.

A másik pedig, hogy magukra ezekre a nádasos, természetközeli területekre koncentrálnak történetesen beadtunk már egy olyan határozati javaslatot nem olyan régen az Országgyűlés elé, ami például kimondta azt is, hogy az összes nádasnak és így fogalmaztunk, hogy a csatlakozó berkek nádasainak is, ezt úgy értettük, hogy a jogi partvonalon kívül eső nádasoknak is, de ezt nyilván még tudom pontosítani, és be tudom adni újra, ha szükséges, hogy ezek a nádasok ex lege védettek legyenek. Tehát ezt szeretnénk volna elérni. Tulajdonképpen én úgy érzem, hogy ez egyébként összecseng azzal az egyik javaslattal, amit itt Pomogyi Piroska is elmondott nekünk. Tehát hogy tulajdonképpen ezeket a nádasokat meg kéne védeni, ne lehessen ezeket a nádasokat semmiféle indokkal, semmiféle beépítéssel vagy bármilyen indokkal elpusztítani.

Egyébként valamiért a Gazdasági Bizottság tárgyalta a tárgysorozatba vételét ennek a javaslatunknak, és természetesen szokás szerint elutasította, ami, azt gondolom, hogy hiba volt, de nem baj, mert be fogjuk adni még egyszer, most már nyilván a meghallgatott előadások alapján is pontosabban. De itt most azért fordulnék fideszes képviselőtársaimhoz, mert most nagyon örülök, hogy itt vannak, és meghallgatták ezeket az előadásokat, és szeretném felajánlani, hogy ha úgy érzik, akkor nyugodtan adják ezt be önök, tehát én nem fogok megsértődni. Ne az legyen, hogy itt most az ellenzék javaslatát kell támogatni. Tudom, hogy ezt nem szokták. Úgyhogy, ha most önök is hallották a száraz tényeket, mi az, amit tenni kell, én nagyon örülnék neki, ha akár a kormánypártok részéről érkezne egy ilyen javaslat, és megígérem, hogy támogatni fogjuk. Tehát nem kell, hogy ez a Párbeszéd-Zöldek javaslata maradjon. Azt gondolom, hogy a cél egyértelmű: mentsük meg a balatoni nádasokat, ezáltal a tó ökoszisztémáját. Úgyhogy kérem, hogy akkor fontolják meg, hogy adják be önök is ezt a javaslatot.

Aztán a másik dolog, ami itt elhangzott, és őszintén szólva, nem értem pontosan, hogy ha egyébként ennyire világos az adatokból az, hogy a magasan tartott vízszintnek milyen hátrányai vannak például a tó ökoszisztémájára nézve, és nem a nyílt vízre nyilván, hanem a partvonalra, a nádasokra nézve - itt egyébként a vízügyhöz is fordulnék tisztelettel -, akkor miért nem figyelnek erre jobban oda, és miért nem lehet arra fókuszálni, hogy akkor mondjuk, minden, nem tudom, ahogy optimális, harmadik vagy negyedik évben - ezt nyilván a kutatók meg tudják mondani -, mondjuk, ősszel, amikor egyébként már nincs akkora vitorlásszezon, meg akkora úszkálási szezon, hogy akkor direkt valahogyan megoldani, hogy egy kicsit alacsonyabb legyen a vízszint. Tehát hogy a vízszintszabályozásnál akkor erre odafigyelni, hogy ha egyébként nyilván

a természetes körülmények is úgy hozzák, akkor megengedni, hogy ezek az alacsonyabb vízszintek megtörténjenek, hiszen a jelek szerint ennek kifejezetten pozitív hatása van a nádasokra. Azt gondolom, hogy ez akkor a turizmus érdekeinek sem mondana olyan mértékben ellent.

Aztán megjelent az előadásokban a szemléletformálás fontossága is. Itt megint csak azt kell mondanom, hogy én már annyira sok kormányzati óriásplakátot meg citylight plakátot láttam ebben az országban mindenféle olyan témában, ami az én személyes véleményem szerint vagy fölösleges, vagy ostobaság volt. De miért nem tervez például akár a minisztérium, mondjuk, egy olyan plakátkampányt a Balaton körül, hogy mentsük meg a nádasokat, vigyázzunk a nádasokra? El lehetne magyarázni az embereknek, hogy miért nem helyes, ha mindenki egy újabb stéget próbál magának kialakítani a nádasokban. Számos alkalommal látjuk már egyébként, hogy az óvodákban, iskolákban folyik olyan szemléletformálás, ami igenis hat a gyerekekre, aztán hat a szüleikre. Tehát én hiszek abban, hogy az emberek egy jelentős része - nyilván nem mindenki, tehát a szankciókra mindig is szükség lesz, mert mindig is lesznek, akik akár szándékosan rongálnak, hiszen, ahogy az előadásban is elhangzott, van szándékos nádpusztítás is - igazából sokszor információhiányban van, nincsenek azzal tisztában, hogy mennyire fontos a nádasok szerepe a tó ökológiájában, a vízminőségben és abban, hogy hosszú távon megmaradjon nekünk a Balaton. Tehát lehetne, mondjuk, egy minisztériumi finanszírozású szemléletformálási kampányt folytatni, és elmagyarázni az embereknek, hogy igen, például milyen jó ötlet, hogy legyen kevesebb stég, de azt használják többen.

És igenis elmagyarázni azt, hogy ez az ára annak, hogy még a gyerekeink is használják a Balatont, hogy legyenek madarak, hogy legyenek kételtűek, tehát, hogy egyszerűen azért szeretjük a Balatont, mert ez nem olyan, mint egy uszodában, ugye, a feszített víztükör. Persze, úszni az uszodában is lehet, ugye, de valamiért a legtöbbször, ha megkérdezik, akkor azért csak jobban tetszik nekik a Balaton pont azért a sok pluszért, amit a természet hozzátesz egy természetes tóhoz ahhoz képest, mint amilyen a klóros víz az uszoda medencéjében.

Tehát igazából ez a választás van előttünk, és én azt gondolom, hogy a kutatók világosan letettek már annyi adatot és tényt elénk, amire alapozva ezeket az intézkedéseket meg lehet hozni és ezek még csak nem is kerülnek horrorisztikus pénzüsszegekbe, ennek egy része legalábbis, de nyilván van, amire pénzt kell fordítani, de azt gondolom, hogy a haszonhoz képest ez is eltölpül, és igen, adott esetben lehet, hogy a horgászokkal is konfliktust kell vállalni, és elmagyarázni nekik, hogy vagy nem lehet bizonyos helyeken bevetni, vagy ahol lehet, ott kevesebbet.

Nyilván itt is egyeztetni kell velük. A társadalmi párbeszéd nagyon fontos dolog, de én azt gondolom, hogy ez egy nagyon fontos kormányzati szerep lenne, amit most én itt tisztelettel kérnék, hogy akkor ebben lépjenek.

Mi zöldpártként nyilván meg fogjuk tenni ehhez a saját javaslatainkat. Mondom, ugye, a legutóbb visszautasított javaslatunk egy részét újra be fogjuk adni ennek érdekében, de nekem az is tökéletesen megfelel, hogyha ez a kezdeményezés a kormány oldaláról jön, és én tényleg kérem, hogy lépünk közösen annak érdekében, hogy mind a balatoni nádasok, mind a Balaton ökoszisztémája úgy általában megmaradjon, javuljon, egészséges legyen, és ezáltal tudjuk használni a tavat.

Még egy utolsó gondolatot engedjenek meg. Nyilván, hogyha külföldi példákat nézünk, nagyon sok olyat látunk, hogy adott esetben, akár tavak esetében vagy mondjuk szabályozott folyóknál egyfajta élőhely-restauráció történik, tehát az ember belátja, hogy mondjuk az, amit az elmúlt húsz-harminc évben tett, az nem volt helyes, és akár feltöri a betont, újra természetessé teszi a felszíni vizeket.

A Balatonnál is el tudok ilyesmit képzelni. Nem muszáj minden partszakasznak ugyanúgy lebetonozottnak lenni, fel is lehet törni azt a betont, nyilván olyan helyeken, ahol ez megoldható, de azt gondolom, hogy akár még erre is szükség lehet, és nyilván, mondom, teljes beépítési stopot kell elrendelni.

Mi, zöldek azt gondoljuk, hogy így tudjuk megmenteni a Balatont. Köszönöm a figyelmet.

ELNÖK: Köszönjük szépen alelnök asszonynak, és most Bencsik János alelnök úrnak adom meg a szót.

BENCSIK JÁNOS (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen az előadók értékes gondolatait és a hosszú évtizedeken át végzett kutatói munka eredményeit közzétevő kicsi képeket, ábrákat.

Az az igazság, hogy az én ezzel kapcsolatos tudásom körülbelül olyan hártavékonyságú, mint hogyha ezres léptékben próbáljuk fölvezetni a Balatont teljes szélességében, hosszúságában és mélységében, ezért általánosságban is érvényesíthető megállapításokat nem tudok tenni.

Ráadásul egész életemben összesen két hétnél többet nem töltöttem el a Balaton partján, és a legutóbbi hosszabb időszak is a '90-es évek közepén volt egy hét, azóta csak nagyjából kihelyezett frakcióértekezleteken egy-egy éjszaka jutott. Nem feltétlenül azért, mert nem tartom szépnek a mi országunk ezen kies pontját, hanem azért, mert mindig van egyéb elfoglaltság és teendő az életben.

Teszem hozzá, hogy ha mindenkinek lenne, és ettől függne a megélhetése, akkor visszafogottabban értékelné azokat a folyamatokat, amelyek ott zajlanak, és a természetben több időt eltöltve, mondjuk, értéket teremtve, akár saját maga, családja, vagy a nagyobb közösség számára élelmezés célú értékteremtő munkát végezne, akkor nagyon sok pozitív benyomás érné a természet működésével és szépségével kapcsolatosan, és ez sok tekintetben már ki is elégítené a természet iránti kíváncsiságát, és egy fáradtságos munkanap után jólesne leülni egy jót enni, egy pohár bort meginni, összebújni a társával az embernek; és akkor beszélgetni egy kicsit arról, hogy milyen értéket tudunk teremteni aznap, és mi vár ránk a következő napon.

Sokkal kevesebb olyan elmélkedés lenne benne az életünkben, amely időközönként leginkább abba torkollik bele, hogy a kákán hogyan keressük meg a csomót.

Ez nem jelenti azt, hogy ne lettem volna fél életben vizes élőhelyek közelében, mert Körös-parti gyerekként egy 20 kilométeres holtág, a Szarvas-Békésszentandrás-holtág és az élő Körös mellett nőttem föl vízi emberként, igaz, hogy nekem a legnagyobb hajó, amit én magam is kormányoztam meg hajtottam, egy 11 méter hosszú K4-es volt, tehát nincs ismeretem arra vonatkozóan, hogy az ennél nagyobb hajók esetében a szél energiájával hajtott vitorlások hogyan és miként közlekednek, és milyen feltételeket kell számukra biztosítani.

Láttam már ilyet, azt nem mondom, hogy ne láttam volna, de még nem voltam ilyen járgányon, tehát ezzel kapcsolatosan sem tudok ex cathedra kijelentéseket tenni.

Amit viszont láttam és tapasztaltam, hogy az a határterület, ahol az ember él és a természettel találkozik, csak akkor tud kompromisszumokat kötve működni és fennmaradni, hogyha a ránc eső feladatokat elvégezzük benne.

Nem feltétlenül örültünk mi annak, hogy valamikor a birtokszerkezetek úgy alakultak a család történelmében, hogy a jó búzatermő területek mellett voltak alacsony, 8-10-es aranykoronás területek, amik nádasok voltak, gyakorlatilag szikes területen nádasok, sásosok.

De hát ha az is jutott, akkor valamit azzal is kellett tenni, és az a helyzet, hogy azt nem védtük, hanem használtuk és hasznosítottuk. Elég kegyetlen meló - már bocsánat - a nád aratása, főleg a kézi aratása, a nád kötözése, a nád hasznosítása akkor is, hogyha stukatúrt készítünk belőle azért, hogy a mennyezetvakolat is fönmaradjon, meg akkor is, hogyha a kemencében tüzeljük el, mert alföldi körülmények között nincsen más tüzelőanyag, és leginkább az ilyen gyöngé termőterületek, sásos-nádas területekről a nád lejt.

Annak a fűtőértéke magas, de ott is úgy kell megválasztani, hogy a kemencét ne vesse szét, mert nemcsak pattog a nád égetés közben. Félelmetes durrogása van, ha valakinek volt köze a nádhoz életében, akkor az tudja azt is, hogy hirtelenjében nagy hőenergiát tud előállítani, és az bizony az ember által épített fűtési célú szerkezeteket szét tudja vetni.

De hogyha egy év kimaradt, akkor annak a területnek a későbbi hasznosíthatósága és kezelhetősége vizes, mondjuk, élőhelyként, mert az inváziós törpeharcsákat is ki kellett belőle időközönként szedegetni vagy kézzel vagy pedig zsebecpával vagy tapogatókosárral...

Ezt azért mondom, hogy beszélünk meg beszélhetünk itt a nádasok védelméről meg a fenntarthatóságáról, de hogyha az éves kezelési munkálatokat nem végezzük el valamilyen oknál fogva, lehet, hogy finanszírozási oknál fogva, akkor láthatjuk a képeken is, hogy ezekből a nádfelületekből egy egészséges és fontos élőhely, vagy éppen szűrőfeladatokat ellátó élőhely nem tud kialakulni vagy fennmaradni.

Az egyik ilyen kérdés az, hogyha egymás mellé tesszük ezeket a kutatási adatokat és megállapításokat; és itt a professzor asszony utolsó diája és mondandójának lényege nagyon fontos, hogy mit akar a döntéshozás. És ebbe beletartozik a törvényhozás is, de beletartoznak alapvetően azok az emberek és azok a közösségek, önkormányzatok, amelyek a Balaton partján élnek, és végzik a munkájukat, az ő szolgálatukat.

Az ő véleményük, az ő jövőképük is fontos, azt is figyelembe kell venni, és valahol közösen kell kialakítani azokat a peremfeltételeket, amelyek meghatározzák a Balaton használhatóságát, hasznosíthatóságát, az értékeket egy értékmezőben, egy értékpiramisban szépen meghatározva, fölépítve, hogy melyek a legfontosabb szolgáltatások nekünk, helyieknek és, mondjuk, az országnak, amit maga a Balaton mint tó, mint egy élőhely, élővilág tud szolgáltatni.

És mi az a többletigény, ami még nekünk a szórakozás, a kikapcsolódás és akár még gasztronómia, bármi más, vagy éppen a vitorlázás vagy a sport, bármi, rekreáció, ami fontos számunkra, a helyieknek, meg, mondjuk, azoknak, akik ott rendelkeznek ingatlanokkal, és azoknak, akik semmiféle ingatlannal nem rendelkeznek, kisebb-nagyobb pénzmennyiséggel rendelkeznek, amit beváltanának ezeknek a szükségleteknek a kielégítésére. S ha ez megvan, akkor lehet eldönteni azt, hogy akkor milyen beavatkozásokra van szükség, és ezeket a potmétereket - mert ha jól értettem, azért itt nagyon érzékeny kis mozgásokkal óriási változásokat lehet elérni vagy kikényszeríteni akár pozitív vagy a leromlás irányába - arra még könnyebben - lehet kikényszeríteni vagy előidézni egy-egy rossz beavatkozással.

Számomra ahhoz, hogy világosan lássak és állást tudjak foglalni, ennél - hogy mondjam? - nagyobb segítségre lenne szükségem. Utánaolvastam és utánanéztam, azért tudom azt, hogy amit itt most hallottunk, azok adatok, adathalmazok, de nincsenek minden tekintetben egymás mellé illesztve, és nem látjuk azt, hogy ezeknek a mozgása milyen változásokat tud előidézni. Fontos az, hogy a halakat ne etessük, két oknál fogva is. Aki horgász, az tudja, hogy ha túl van etetve az adott vízterület, akkor a halak befeküdnek a víz aljára, és azt várják, hogy valaki arra megy, aztán vödörből ki fogja nekik borítani, és ha nem utálják nagyon azt a csalit, akkor néha kinyitják a szájukat, hogy belepottyanjon egy-egy, de már erőfeszítést nem kell tenniük.

Tehát körülbelül ekkora lelkesedéssel lesznek partnerei a horgászoknak is. Tehát igazából egy nagy kihívást jelentő horgászélményre itt már nem lehet számítani. Viszont magának a tónak a vízminőségét alapvetően befolyásolja.

Ez ugyanolyan, teszem hozzá, mint, mondjuk, ahol most élem az életemet már közel negyven esztendeje, Tata és a tatai Öreg-tó környezetében. Az a fantasztikus október-november-december, még január, amikor jönnek a vadludak, és mindenféle vonuló vízimadarak, úgy 40-70 ezren, és a tófarokban kiválasztják magukat a téli üzemi szintre történő leeresztését követően a tónak, hogy tavasszal legyen egy kis nádasújulat, mert van, ahol ezt valamilyen oknál fogva meg lehet tenni, különösebb ellenállás nélkül is. Viszont ezekre a szárazulatokra telepszene le, hogy a ragadozó állatok ne zargassák őket. Meg a nem tataiak, azok nem is szokták. A tataiak, de a nem tatai érdeklődők sem zavarják nagyon őket. Viszont, amikor elindulnak hajnaltájt, 7 óra, fél 8 környékén, és jönnek befelé, olyan négy óra környékén, húznak befelé, azért meglehetősen nagy mennyiségű potenciális tápanyagot, vagy legalábbis szerves anyagot juttatnak be a tóba. Ha a Balaton hártya vékonyságú, akkor kimutathatatlan vékonyságú maga a tatai Öreg-tó, ami nem a legkisebbek közé tartozik azért a természetközeli vízfelületek között az országban. És akkor ezt is figyelembe kell venni, amikor tapsolunk a természet szépségei fölött, hogy vannak ilyen összefüggések is. És az, hogy a tatai Öreg-tóban nem lehet horgászni, azért van, mert elég az a szervesanyag-utánpótlás, amit hoznak a vadludak, ott már horgászat és beetés ne legyen, hanem halászati tevékenység folyik, ahol be lehetett szépen kombinálni azt, hogy ezek a vonuló jóságok mekkora foszforutánpótlást meg nitrogénutánpótlást tudnak a tó élővilágának biztosítani.

Ami igazából engem izgat - mindamellett, hogy a nádasokat persze nincs befagyva a Balaton, nem lehet rendesen aratni, de azért minden biztonnal megvan annak a módja, még ha drágább is, hogy a nádfelületeket rendben lehet tartani -, ez a vízszint tartása, hogy mi az oka ennek az üzemvízszintnek, amit ennyire rigorózusan próbálunk magasan tartani.

A másik kérdésem pedig az - költői kérdés -, hogy ha nem lenne ilyen magas, és nem lenne állandó közeli a vízszint, akkor meg azzal kellene-e szembesülnünk - merthogy ezzel szembesülünk -, hogy ha van két szárazabb esztendő, hogy kiszárad a Balaton, és akkor micsoda katasztrófa fog történni. Tehát a szemléletformálásban nem lenne baj, ha a zöldvilág iránt érdeklődők - én is beletartozom ebbe, de rajtam kívül vélhetően többen is vannak, még a közéletből is, akik a zöld- és természetközeli világért elkötelezettek, hogy, mondjuk, ugyanazok az esős esztendőben a magas vízszint problémájáról beszélnek, hogyha van egy olyan esztendő, amikor meg nem esik annyi csapadék, akkor meg, ugye, azért kongatják a vészharangot. Ha ebben tudnának segíteni a döntéshozók számára, számomra, hogy ezeket az összefüggéseket jól érthető módon, szemléletformáló, döntéshozóra irányuló jó anyagok összekapcsolásával elősegíteni, az nagy könnyebbség lenne, mert akkor felelősebben tudnánk gondolkodni, és felelősebben tudnánk részt venni mindannyian a döntéshozásban.

Nagyon szépen köszönöm mindazt, amit elmondtak. Én a magam részéről azt tartanám nagyon helyesnek és bölcsnek, hogy kérjünk be információkat és adatokat, részletesebbeket arra vonatkozóan, hogy a nádfelületeinkkel való gazdálkodás vagy annak fenntartási hiányosságainak mi az oka, és hogy ennek költségvetési okai vannak-e, ha igen, akkor a költségvetést mennyire kell megnövelni ahhoz, hogy a vízgazdálkodással foglalkozók el tudják végezni a dolgukat. Kérdezzük meg, és kapjunk rá választ, hogy mi az oka ennek a fajta vízszinttartási gyakorlatnak, mert akkor el lehet dönteni azt, hogy azok a fontos célok, amit professzor asszony itt feltüntetett, de egymást részben kizáróak, és dönteni kell, hogy melyiket priorizáljuk, hogy akkor tudjunk priorizálni a döntéshozásban, a költség-haszon elemzéseket itt nem pénzügyi, hanem alapvetően természeti oldalról megközelítve. Ez a másik.

A harmadik pedig az, hogy ha van mód és lehetőség, és azt gondolom, hogy van mód és lehetőség, ott az önkormányzatokkal, a Balaton körüli önkormányzati szövetségekkel és társulásokkal is valamiféle párbeszédet folytatni, hogy az ő sajátos helyi érdekeiket hogyan lehet úgy tiszteletben tartani és valamilyen szinten érvényre is juttatni, hogy nagy összességében a Balaton ökoszisztémáját - és itt nem a gazdasági, hanem alapvetően a természetes ökoszisztémáját - ez ne rontsa, hanem adjon esélyt arra, hogy valamiféle tartalmas megújulási lehetőség is elinduljon. Mert ha van rá lehetőség, akkor egész biztos, hogy az önkormányzatok ki fogják adni az engedélyt vagy ilyen, vagy olyan indokkal arra, hogy új stégek épüljenek. És akkor itt most nem arról van szó, hogy valaki illegálisan épít, mert ha illegálisan épít, azt el kell takarítani, aztán jó napot kívánok.

Nagyjából én azt látom, hogy ez a három fontos csomópont van, amit részleteiben körbe kellene járni, és én a magam részéről azt indítványozom, hogy ezt ne engedjük el, és ez ne egy ilyen kibeszélési lehetőségként maradjon meg jegyzőkönyvi szinten rögzítve, hanem rendszeresen térjünk vissza, és egyrészt a változásokat kövessük nyomon, és ha abban segítenek, hogy a különböző beavatkozásaink közösségi szintű, vagy egyéni, de tipikus egyéni, ingatlantulajdonosi beavatkozásoknak az összeadódó következményei, azok hogyan fogják érinteni magának a tónak a jövőképét és ökoszisztémáját, és akkor azt gondolom, hogy lehet felelősségteljes döntéseket hozni. Elnézést, hogy ilyen hosszan beszéltem.

ELNÖK: Köszönöm szépen, alelnök úrnak. Képviselőtársaimra nézek, hogy van-e újabb hozzászólási szándék. *(Jelzésre:)* Harrach képviselő úré a szó.

HARRACH PÉTER (KDNP): Nagyon röviden három elvi megjegyzést tennék. Az egyik, ugye, mindig erről van szó, hogy az ember jelenléte, tevékenysége és a természet érintetlensége vagy legalábbis működőképessége. Amikor ez a kettő ütközik, jelen van, meggyőződésem, a tapasztalatom az, hogy a kettő összhangba hozható, és a harmónia megteremthető.

A másik kérdés, amikor az egyéni és a közösségi érdek ütközik. Azt gondolom, hogy itt a közösségi érdek az elsődleges, és a hatósági szigornak mindenképpen helye van, és kell is, hogy helye legyen.

A harmadik szempont, az itt elhangzott mondatok is igazolják, hogy a szakmai szempont elsődleges a gazdaságival szemben, és ebben benne van persze a természet védelme elsősorban, viszont ahogy az első mondatomban mondtam, szerintem az idegenforgalmi és a természeti szempont összehangolható.

Tehát az a harmónia, ami az emberi tevékenység felelősségét is jelenti a természet kezelésével és élésével kapcsolatban, az megvalósítható, tehát nem egy megoldhatatlan problémáról van szó.

De úgy gondolom, hogy azért - még egyszer hadd hangsúlyozzam - a hatósági szigornak komoly szerepe van a Balaton és többek között a nádasok védelmében is. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő úr. Én is hozzászólnék röviden érdemben. Azzal szeretném kezdeni, hogy köszönöm mindenkinek, hogy ez a bizottsági ülés létrejöhett.

Köszönöm szépen az előadóknak a nagyon értékes előadásokat, és köszönöm szépen képviselőtársaimnak is, hogy létre tudott jönni határozatképes módon, úgymond hivatalosan ezen az ülésen ez a napirendi pont, ennek a megtárgyalása, ami úgy gondolom, rendkívül fontos, messze nem csak a Balaton környéke vagy a Balatont szerető emberek számára fontos témának az ilyen részletességű megtárgyalása.

Nagyon fontosnak tartottam, hogy ezekről a kérdésekről tudjunk tájékoztatást adni mindazoknak, akik fontosnak érzik a legfontosabb természeti kincsünk, a Balaton helyzetét, jövőjét, azokat a veszélyeket, tendenciákat, amik most jellemzőek a tóra, és amelyek egyébként kiváltották azokat a reakciókat, melyekről most beszélünk aktuálisan.

Rácsatlakozva alelnök úr gondolatára: a szándékom nem az, hogy egyszer megtörtént egy ilyen bizottsági ülés, hogy egyszer beszéljünk ezekről a kérdésekről, hanem valóban tudjunk cselekedni. Abba az irányba tudjunk cselekedni, amiről Harrach Péter képviselő úr is beszélt, hogy megteremtsük azt az összhangot, ami most, meggyőződésem szerint korántsincs meg.

Tehát most ahogy látom - de nem akarok ezen az ülésen erről részletesen beszélni, hiszen számtalanszor beszéltünk, és még fogunk is -, most mi úgy látjuk, hogy a gazdasági érdek, a mohóság ezeknek a szempontoknak az igen agresszív kielégítése hozta, sodorta a Balaton ebbe a rendkívül nehéz helyzetbe, és veszélyezteti az ökoszisztémát. Tehát a szándékom az, hogy ezekről a kérdésekről tudjunk feltáró jelleggel beszélni.

Mindazok tudását, akik most is felszólaltak, illetve akik még nem tudtak felszólalni, becsatornázzuk, és közösen tudjunk cselekedni annak érdekében, hogy ez a harmónia valóban megteremthető legyen, amiről beszélt képviselőtársam is.

Én most egyáltalán nem kívánom hangsúlyozni, hogy milyen párt képviselője vagyok, mert teljesen mindegy. Tehát a szándékom az, hogy ezt az ügyet ne pártpolitikai kérdésként közelítsük meg, hanem közösen tudjunk felelősséget vállalni a legfontosabb természeti kincsünk megővéseért.

Nagyon pozitívnak tartom azt - itt is, a hozzászólásokban és az elmúlt hetekben is -, hogy egészen nem várt helyekről, meglepő helyekről is nagyon pozitív jelzéseket kaptam annak érdekében, hogy a szándék kezd megerősödni annak érdekében, hogy ezeket a lépéseket meg tudjuk tenni. Azokat a lépéseket, amelyek elképesztő hatalmi és gazdasági érdekeket sértenek már most, és még fognak sérteni vagy sérteni kell ezeket az érdekeket.

Tehát én úgy érzem, hogy alapvetően egyfajta társadalmi felelősségvállalás kell hogy mindannyiunk kezét vezesse, hogy a döntéseit vezesse, és ehhez volt egy nagyon fontos lépés, hogy ez a bizottsági ülés létrejöhessen, és a szándékom szerint ilyen felelősségteljes magatartással szeretném továbbvinni ezt a gondolkodást, maximálisan egyetértve egyébként Bencsik alelnök úrral a hozzászólása tekintetében. Úgyhogy nagyon hasznosnak értékelem, és még egyszer köszönöm, hogy létrejöhetett.

Amennyiben képviselőtársaimnak újabb hozzászólási szándékát nem látom, úgy visszaadnám a lehetőséget előadóinknak, hogy röviden reflektáljanak az elhangzottakra. Az idő előrehaladtára való tekintettel arra kérem önöket, hogy maximum öt percben igyekezzenek összefoglalni a reakciókat. Kérem a jelzéseket, hogy ki szeretne reagálni, reflektálni, hozzászólni először. *(Jelzésre:)* Államtitkár úrnak adom meg először a szót.

Válaszok

RÉTHY PÁL helyettes államtitkár (Belügyminisztérium): Tisztelt Elnök Úr! Köszönöm, elnök úr. Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Néhány dolgot tényleg csak nagyon alapvetésként mondanék.

Arról nem szabad elfeledkezni, hogy ha az emberiség történetét megnézzük, akkor a korok mindenkori embereinek megvoltak a maga prioritásai, és ez igaz a vízre is. Ha történelmi tanulmányainkba egy kicsit belegondolunk, akkor azt gondolom, kultúrák fejlődtek vagy éppen tűntek el annak függvényében, hogy mennyire tudták

megtartani magukénak a vizet, vagy éppen azt mennyire tudták a saját szolgálatukba állítani hosszú távon.

Nyilvánvalóan, főosztályvezető úr is szólt arról, hogy nagyon sok érdek van, amit a Balatonnal kapcsolatban össze kell egyeztetni, és Harrach képviselő úr is beszélt erről. Ha csak a turizmust nézzük a Balaton környékén, a bakancsos turizmus teljesen más műtárgyakat - idézőjelben, ha egyáltalán kívánnak műtárgyakat – kíván meg, mint például a Balaton partján a nagyon komoly kerékpáros turizmus, mert épített műtárgyakról beszélünk, és ez is egy beavatkozás a Balaton környezetében; vagy a horgászat, a pihenés, a közlekedés, az állandó lakhatás.

Ne felejtkezzünk meg arról, hogy itt állandó lakosok is vannak, és arról se felejtkezzünk el, hogy a Balatonból is vizet veszünk ki még most is.

Tehát a gazdasági érdekek és maga a természeti környezet is maga a lakhelyhez kötődő szolgáltatás, a víziközmű-szolgáltatások is teljesen más prioritásokat élveznek, én azt gondolom.

Szó esett itt a vízszintszabályozásról. Nem szabad arról sem elfelejtkezni, hogy a nyári és a téli üzemi vízszint különbözik egymástól. 100 centiméter/110 centiméter, és ha a mai reggeli napi jelentést néztem - a Balaton az, amit elsőként megnézek, a második a Velencei-tó, mert így kezdődik a vízügyi jelentés -, 92 centi volt ma a Balaton.

Az, hogy mennyi lesz és mennyi csapadék lesz, és az a csapadékmennyiség hogyan hull le, amit korábban, a kilencvenes évek előtt jól megszoktunk, hogy viszonylag egyenletesen jött a víz most pedig nagyon nem egyenletesen jön, tehát nagyon-nagyon bölcs előrelátást kíván meg az, hogy milyen a Balaton vízszintje.

Azt is el szeretném önöknek mondani - szervesen félig idetartozik, félig nem, de szót kell ejtsünk arról -, hogy nagy tavainkon, például a Tisza-tavon is van téli és nyári vízszint. A téli nyilvánvalóan alacsonyabb, és ha mondandóm kezdetére visszatérhetek egy kicsit: most volt 50 éves a Tisza-tó. '73-ban kezdték el duzzasztani, ott van egy duzzasztómű, és ennek nyilvánvalóan tudják, hogy melyikről beszélek, a kiskörei vízlépcsőről.

Őseink nem gondolták egyébként, hogy alapvetésként víztartás és öntözés volt a célja ennek a portfóliónak annak idején, amikor ezt eltervezték és átadták, és őseink nem feltétlenül gondolták, hogy ott egy ilyen vizes élőhelycsodát fognak létrehozni. Más volt akkor a prioritás, más lett belőle mostanra, ötven év elteltével, és most megint mások a prioritások.

Tehát azt gondolom, hogy amit a beszédem vagy a válaszom kezdetén mondtam, a prioritások mindig változnak, és nyilvánvalóan az ember okozta károk vagy éppen problémák mindig a jövőben válnak valósággá, nekünk pedig nyilván önkkel közösen, a jogalkotással közösen és a vízügyi igazgatással közösen az a dolgunk, hogy ebben történelmileg tudjunk előrelépni.

Amit alelnök asszony javasolt: kampány a vízügyi részről. A vízügy nagyon sok kampányt csinál, nyilvánvalóan ilyet is csinálhatna, de alapvetően maga a kampány, az ezzel kapcsolatos kampány szerintem nem vízügyi feladat. A vízügy egy igazgatási szerv, és még csak nem is rendelkezik hatósági jogkörökkel, de ebben a kampányban félig-meddig lehet szerepe, de hogy teljes egészében nem az, az szinte bizonyos a számomra. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Ki kíván még hozzászólni? *(Jelzésre:)* Tóth Viktor úré a szó, tessék parancsolni!

TÓTH VIKTOR tudományos főmunkatárs: Csak annyit tennék hozzá, hogy elsősorban én ott látom a fő problémát, hogy a vízügyben és a környezetvédelemben eltűntek a távlati stratégiai célok.

Tehát azt szeretném, hogy a jogalkotók próbálják a vízügyet visszavezetni, a környezetvédelmet visszavezetni, azt, hogy ne ad hoc problémákat oldjunk meg, hanem tegyünk célokat magunk elé, és azokat próbáljuk elérni.

Feltételezem, hogy polgármesterek is vannak. A polgármesterek harminc évvel ezelőtt utálták a balatoni vízügyet, mert a balatoni vízügy valamikor huszonöt-harminc évvel ezelőtt hatalom volt. Most sajnos már nem az.

És ez a probléma itt van valahol elásva, hogy egy stratégiai, távlati rendszerszintű felügyelet a Balatonból és nem csak a Balatonból, az összes magyarországi víztestről, úgy látom, hiányzik.

Nem okvetlenül kell a vízügynek vagy a természetvédelemnek a nézőpontjával egyetértenie senkinek. Meg kell nekik engedni, hogy ők tervezzenek húsz-harminc évre előre. Ha ezt nem tesszük meg most, húsz-harminc év múlva már nem lesz mit megterveznünk. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Pomogyi Piroska hidrobiológusé a szó.

DR. POMOGYI PIROSKA hidrobiológus: Én csak annyit szeretnék hozzátenni, hogy köszönjük szépen a hozzászólásokat, a pozitív reakciókat. Harrach Péter képviselő úr szavát megragadva, bármikor állunk rendelkezésre, ha a mi tudásunkra van önöknek szüksége. Azt hiszem, ezt Viktor nevében is mondhatom, hogy ez rajtunk nem múlik, meg valószínűleg a többi kutató nevében is mondhatom. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük. Kérdezem főosztályvezető urat, hogy kíván-e záró mondatot mondani. *(Jelzésre:)* Öné a szó.

DR. MAGYAR GÁBOR főosztályvezető (Agrárminisztérium): Köszönöm szépen. Csak nagyon röviden. Úgy érzem, hogy valamennyi haszonélvezője a Balatonnak egy élő rendszer haszonélvezője. Még általános iskolás koromban, úttörőként az úttörőtáborban az volt a beceneve a Balatonnak, hogy néplavór. Nagyon sok turista, üdülő volt ott. Sajnos ebben az irányba megy egyre jobban a Balaton képe, tehát védművekkel körülvett élő, lüktető rendszerek helyett valóban egy olyan víztest, amiben egyre kevesebb élő anyag van. Egyrészt a tó fennmaradása csak egy élő rendszerként képzelhető el, másrészt pedig a turizmus, idegenforgalom, horgászat, nádaratás mind úgy tud hosszú távon fennmaradni, ha ez a rendszer megmarad. Ennek természetesen a természetvédelem is egy haszonélvezője. Ezt kell megértetni valamennyi szereplővel, hogy itt közös a cél. Rövid távon lehet, hogy egyik vagy másik szereplő nagyobb hasznot tud húzni a Balatonból, de a hosszú távú fennmaradás mindannyiunknak érdeke, és ez csak így megoldható. Köszönöm.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm főosztályvezető úrnak. A napirendi pont lezárásaként ismételen köszönöm előadóinknak a részvételt, a hozzászólásokat. Azt gondolom, hogy kiérezhető volt gyakorlatilag minden hozzászólásból, hogy a szándék itt most nem az, hogy a Fenntartható Fejlődés Bizottságában egyszer beszéljünk erről a kérdésről, hanem hogy rendszerszinten és rendszeresen foglalkozzunk ezzel a rendkívül fontos kérdéskörrel. Úgyhogy a későbbiekben is számítunk az önök szakértői hozzászólására, szakmai segítségére.

Szeretném megköszönni a Nagy Tavak és Vizes Élőhelyek Szövetsége jelen lévő képviselőinek a civilként elvégzett munkáját. Köszönöm szépen, hogy részt vettek a mai

bizottsági ülésen, és továbbra is nagyon számítunk az együttműködésre annak érdekében, hogy közös természeti kincsünkről tudjuk gondoskodni, és felelősségteljesen tudjunk részt venni ki-ki a saját szerepkörében abban, hogy olyan döntések születjenek, amelyek a Balaton jövőjét biztosítják mindannyiunk örömére, és a nemzet érdekeinek megfelelően. Köszönöm szépen még egyszer mindenkinek, hogy részt vett ennek a napirendi pontnak a tárgyalásán. Most két perc technikai szünetet rendeltek el.

(Szünet: 16.14-től 16.16-ig.)

A Balaton partján tapasztalható nád pusztulás okainak feltárásáról és megszüntetéséről szóló H/5233. számú határozati javaslat (Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről)

Folytatjuk a bizottsági ülést, a második napirendi pont következik. Ugyanakkor itt előterjesztő vagyok, ezért átadom az ülés vezetését Bencsik János alelnök úrnak.

(Bencsik János, a bizottság alelnöke átveszi az ülés vezetését.)

BENCSIK JÁNOS (Fidesz), a bizottság alelnöke, a továbbiakban ELNÖK: Második napirendi pontunk a Balaton partján tapasztalható nád pusztulás okainak feltárásáról és megszüntetéséről szóló H/5233. számú határozati javaslat vitája, döntés a tárgysorozatba vételről. Megadom a szót az előterjesztő dr. Keresztes László Lóránt elnök úrnak.

Dr. Keresztes László Lóránt előterjesztése

DR. KERESZTES LÁSZLÓ LÓRÁNT (LMP) előterjesztő: Köszönöm szépen. Azt gondolom, hogy az elmúlt bő kétórás tárgyalás után külön magyarázatot nem szükséges a napirendi pont tárgyalása előtt elmondanom. Ez egy olyan határozati javaslat, ami gyakorlatilag vázlatosan felhívja a kormány figyelmét az Országgyűlés nevében arra, hogy az itt elhangzott kérdések kapcsán egy feltáró-elemző-tervező és döntés-előkészítő munkát megkezdjen. Ennek a határozati javaslatnak a tárgysorozatba vételét kérem a tisztelt bizottságtól. Köszönöm.

ELNÖK: Kérdezem, hogy a bizottság tagjai közül kíván-e valaki hozzászólni. *(Jelzésre:)* Szabó Rebeka alelnök asszony!

Hozzászólás, reflexió

SZABÓ REBEKA (Párbeszéd), a bizottság alelnöke: Köszönöm, csak röviden szólok hozzá. Szeretném elmondani, hogy természetesen támogatom ezt a javaslatot. Csak arra akartam felhívni a figyelmet, hogy még akár ennél jobban is előre lehet menni, mert én úgy látom, hogy, ugye, a kutatók végzik a munkájukat, és számos tény és adat már tulajdonképpen a birtokunkban van ahhoz képest, amit elnök úr javasol, hogy vizsgálatok induljanak. Tehát, hogy egy csomó vizsgálat már rendelkezésünkre áll, és remélem, hogy akár már a határozati javaslatban foglaltakhoz képest rövidebb időn belül is meg lehet tenni a javaslatokat. Nekünk például volt egy javaslatunk a lápok ex lege védettségéről, ezt akár szívesen majd újra be is nyújtom, és akkor akár egyszerre lehetne ezekkel foglalkozni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Az előterjesztő kíván-e szólni?

DR. KERESZTES LÁSZLÓ LÓRÁNT (LMP) előterjesztő: Köszönöm, csak egy félmondatban. Köszönöm szépen alelnök asszony támogató hozzászólását. Nyilván egy tudományos kutatómunka alapfeltétele a tudományos előzmények felkutatása, tehát, amikor kutatómunkát kezdünk, nyilván magában foglalja az irodalmi és a tudományos kutatási eredmények feldolgozását is. Természetesen ezt a szándékot magában foglalja a javaslat. Köszönöm szépen.

Határozathozatal

ELNÖK: Tisztelt Bizottság! Döntünk a tárgysorozatba vételről. Ki támogatja? *(Szavazás.)* 2 igen. Ki nem támogatja? *(Senki sem jelentkezik.)* Ilyen nincs. Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 6 tartózkodás. A bizottság a határozati javaslat tárgysorozatba vételét nem támogatja. Visszaadom az ülés vezetését elnök úrnak.

(Dr. Keresztes Lóránt, a bizottság elnöke átveszi az ülés vezetését.)

A Települési Zöldinfrastruktúra Kerettörvény megalkotásáról szóló H/5263. számú határozati javaslat (Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről)

DR. KERESZTES LÁSZLÓ LÓRÁNT (LMP), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Köszönöm szépen, alelnök úr. A harmadik napirendi pontunk a Települési Zöldinfrastruktúra Kerettörvény megalkotásáról szóló H/5263. számú határozati javaslat tárgysorozatba vételéről folyó vita és a döntés. Szabó Rebeka alelnök asszony az előterjesztő. Át is adom a szót.

Szabó Rebeka bevezetője

SZABÓ REBEKA (Párbeszéd), előterjesztő: Köszönöm szépen. Az én álláspontom az, hogy nem a Balatonról van szó, hanem a városi környezetről, és arról, hogy nekünk, városi embereknek is nagyon fontos, hogy megfelelő minőségű és megfelelő területű zöldfelületek legyenek a városokban; egyrészt az egészséges környezethez való jogunk érvényesülése miatt, másrészt pedig nagyon fontos, hogy a klímaválság korában tulajdonképpen a településekben a zöldnövényzet egyfajta zöldinfrastruktúrát képez.

Tehát ez is, amikor azt mondjuk, hogy szükségünk van a városokban, mondjuk, közlekedésre, ivóvíz-szolgáltatásra vagy elektromos áramra, akkor ugyanígy mellé tudjuk tenni, hogy a zöldfelületek is egyfajta szolgáltatás, amit nekünk, városban élő embereknek nyújtanak, és ezáltal, nem mellesleg egy olyan városi biodiverzitáshoz járulnak hozzá, ami az itt élő különböző, akár vadon élő növényfajoknak és állatfajoknak is otthont ad.

Tehát egy olyan érzékeny, tulajdonképpen városi ökoszisztéma jön létre, ami az élővilágnak és nekünk, embereknek is nagyon hasznos.

Viszont sajnós mi, a Párbeszéd-Zöldekben sokszor polgármestereinken, alpolgármestereinken és önkormányzati képviselőinken keresztül is azzal szembesülünk, hogy gyakorlatilag nincs olyan hatékony jogszabályi védelem a városi zöldfelületek számára - lehet, hogy a parkokat védjük, de számos esetben a kisebb zöldfelületek vagy utcai fasorok áldozatul esnek közműépítéseknek, csatornaépítéseknek, akár bármilyen építkezésnek. Ezek mindig hátrébb vannak sorolva, mint az összes többi szolgáltatás, pedig gyakran ennek a helyreállítása – mondjuk, ha belegondolunk, egy városi, nyolcvan-százéves fa az nyolcvan-száz év alatt tud megnőni akkorára, amekkora lombot most például produkál.

Tehát mi azt gondoljuk, hogy a városi zöldfelületnek is kifejezett védelmet kéne adni, és ennek érdekében benyújtottuk azt a javaslatunkat, hogy egy települési

zöldinfrastruktúra-kerettörvényt alkotson az Országgyűlés. Tehát ez most egy javaslat arról, hogy legyen egy ilyen törvény, és pontokba szedtük, hogy véleményünk szerint miket kell tartalmaznia ennek a törvénynek.

Most nem fogom az összesen felolvasni, mert jó sok pont van a javaslatban, csak szeretnék néhányat kiemelni, hogy tulajdonképpen mi azt szeretnénk kérni a kormánytól, hogy nézze át a csatlakozó különböző ágazati jogszabályokat, és definiálja a települési zöldinfrastruktúra legfontosabb alapfogalmait.

Határozza meg, hogy hogyan kell az egyes önkormányzatoknak ezt a települési zöldinfrastruktúrát nyilvántartani, például hogy milyen fakatasztert vagy parkkatasztert készítsenek elő.

Alkosson a települési faértékre és zöldfelületi értékre is egy keretszabályzatot, hiszen nagyon fontos ennek a települési zöldinfrastruktúrának az értékszámait is megalkotni.

Aztán nagyon fontos lenne, hogy rendezze, ahogy jeleztem, például a közművekkel és közutakkal való viszonyrendszert, hogy ne mindig a zöld legyen az utolsó a sorban, ne mindig az essen áldozatul az összes többi építkezésnek.

És fontos lenne itt az önkormányzatok szerepét is erősíteni. Egyrészt bizonyos szempontból hatósági jogköröket adni az önkormányzatoknak abban, hogy a területükön lévő zöldfelületeket megvédjék, és szankciókat mondhassanak ki, elrettentő erejű büntetést annak számára, aki ezt megsérti.

És akár önkormányzati jogkörre tegye a települési zöldnövényzet és zöldterületek pusztításával járó tevékenység engedélyezését. Tehát bizonyos esetben nyilván engedélyezni kell más tevékenységeket is, de itt nagyon fontos lenne, hogy az önkormányzatoknak szoros rálátásuk legyen erre, akár hatósági funkcióval is, illetve legyenek kötelező minimum zöldfelületi normatívák. Mos is nyilván vannak ilyenek az építés jogszabályokban, de ezek legyenek szigorúbbak.

És még van számos pont ebben a javaslatban, amit most nem olvasok fel idő hiányában, csak összefoglalásként azt szeretném kérni, hogy így, a XXI. században a globális klímaválság okán is nagyon sokszor el szoktuk mondani, hogy egyrészt a hirtelen lezúduló csapadék felszívásában nagy szerepe van a zöldfelületnek.

Nyáron, amikor hóhullámok vannak, óriási szerepük van a zöldfelületeknek. Ezek az emberi egészségre is közvetlen pozitív hatással vannak, ha tehát esetleg a zöldfelület érdekében önmagában nem is, de kérem, hogy a városban élő emberek egészsége érdekében támogassák ezt a javaslatomat. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen alelnök asszonynak. Kérdezem a képviselőtársaimat, hogy ki kíván hozzászólni. *(Senki sem jelentkezik.)* Amennyiben hozzászólási szándék nincs, annyit jeleznék, hogy természetesen támogatjuk a javaslatot. Én elolvastam az indítványt, azt támogatom. Nem akarom ismételni, hogy ezekkel a célokkal egyetértünk, tehát egy ilyen jogalkotást indokoltnak tartok.

Egy egészen döbbenetes aktuális példára hívnám fel a figyelmet. Azt gondolom, hogy országosan is joggal borzolta a kedélyeket az, ami Dombóváron történt: védett fasorokat egy egészen elfuserált, indokolhatatlan szándékkal elpusztítottak. Tehát megdöbbenő volt azt látni a helyszínen is, hogy mi történt ott, és egyébként meggyőződésünk szerint mindez még jogsértően is történt.

Csak említés szintjén szerettem volna felhozni ezt a szörnyű esetet, de én azt gondolom, hogy összességében, ha rendszerszinten nézzük azokat a kihívásokat, amivel meg kell, hogy küzdjünk, az mindenképpen indokolt, hogy egy ilyen javaslatról beszéljünk az Országgyűlés plenáris ülésén, ezért a szavazatommal támogatni fogom.

Kérdezem alelnök asszonyt, hogy kíván-e még reflektálni az elhangzottakra. *(Szabó Rebeka: Nem, köszönöm.)*

Határozathozatal

Akkor szavazni fogunk. Kérem, hogy aki támogatja a javaslat tárgysorozatba vételét, szavazatával jelezze! *(Szavazás.)* Kettő igen. Ki nem támogatja? *(Szavazás)* Három nem. Ki tartózkodott? *(Szavazás)* Három.

A bizottság két igen szavazattal, három nem szavazat és három tartózkodás mellett nem támogatta az indítvány tárgysorozatba vételét.

Egyebek

A negyedik napirendi pont az egyebek. Kérdezem képviselőtársaimat, hogy van-e bárkinek hozzászólási szándéka. *(Senki sem jelentkezik.)* Amennyiben nincs, úgy megköszönöm munkatársainknak és képviselőtársainknak is, hogy lehetővé tették a mai ülést.

Az ülés berekesztése

A mai ülést ezennel bezárom. Köszönöm szépen.

(Az ülés befejezésének időpontja: 16 óra 26 perc)

Bencsik János
a bizottság alelnöke

Dr. Keresztes László Lóránt
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Földi Erika, Horváth Éva Szilvia, Barna Beáta